

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก
ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

มีนาคม 2558

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก
ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
มีนาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

**THE MANAGEMENT OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION OF SCHOOLS
WITH THE BEST PERFORMANCE IN THE EXTERNAL QUALITY
ASSURANCE, UTTARADIT PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 2**

MRS. KITTIYAPORN PINPECH

**THIS THESIS IS PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY
MARCH 2015**

COPYRIGHT BELONGS TO UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY

บทคัดย่อ

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
- ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์** : นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร
- ชื่อปริญญา** : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานี แสงหิรัญ ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หยกแก้ว กมลวรรณ กรรมการ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับดีมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ประชากรผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 623 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 151 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบง่ายในแต่ละโรงเรียน จำนวน 256 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า จากขอบข่ายการบริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ทุกโรงเรียนมีเครือข่ายผู้ปกครองที่มีส่วนช่วยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการบริหารงบประมาณ ทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานตามขอบข่ายของงาน โดยที่เครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อการจัดการศึกษา สำหรับด้านการบริหารงานบุคคล ทุกโรงเรียนดำเนินการจัดอัตราส่วนระหว่างจำนวนครูกับนักเรียนได้เหมาะสม สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเครือข่ายผู้ปกครองมีส่วนร่วมเข้าประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ส่วนด้านการบริหารทั่วไป พบว่าทุกโรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ ในระบบคอมพิวเตอร์อย่างเป็นปัจจุบัน มีการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้เรียน และมีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆของโรงเรียนต่อชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานี แสงหิรัญ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หยกแก้ว กมลวรรณ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจแก้ไขแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ใช้เป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่ นายประเสริฐ จันท์สูง นายเกียรติจักร ไทยวัฒน์ นายศิริโรจน์ คำด้วง นางสาวสรลชญา ชื่นใจชน และนางอัญญาณีย์ พาโทน ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยจนสามารถ นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณผู้ที่ทำให้การสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณผู้ที่ทำให้กำลังใจ ช่วยเหลือ รวมถึงผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจจนทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา บุรพจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และผู้มีพระคุณทุกท่าน

กิตติยาพร ปิ่นเพชร

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ฉ
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย.....	8
นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2545-2549.....	29
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....	30
แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	38
ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรดิตถ์ เขต 2 (พ.ศ. 2549-2552) ในระดับปฐมวัย.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3 ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย.....	59
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	62
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	65
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย.....	69
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	102
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	112
ภาคผนวก ข สำเนาหนังสือราชการ.....	114
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	121
ประวัติผู้วิจัย.....	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	44
2	45
3	59
4	60
5	61
6	65
7	66
8	67
9	68
10	74
11	75
12	79
13	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานบุคคล.....	85
15 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานบุคคล.....	86
16 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานทั่วไป.....	90
17 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานทั่วไป.....	91

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกให้แก่เด็กวัย 3 - 6 ปี เพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไป

นอกจากนี้การจัดการศึกษาปฐมวัยยังมีความสำคัญต่อการวางรากฐานในการพัฒนาประเทศ โดยให้เป็นที่คนเก่งและคนดี เป็นบุคคลที่มีสติปัญญา มีความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรม (สมร ทองดี. 2537 : 11-14) ซึ่งคุณสมบัติต่างๆเหล่านี้จะต้องได้รับการปลูกฝัง อบรม สั่งสอนตั้งแต่ยังเด็ก ต้องอาศัยความร่วมมือจากบ้านและโรงเรียนปฐมวัยในการพัฒนาเด็กตั้งแต่เยาว์วัย

หากพิจารณาถึงพัฒนาการด้านการเรียนรู้จำแนกตามช่วงอายุจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ของเด็กในช่วงอายุ 0 - 6 ปี ถือได้ว่าเป็น โอกาสทองของการเรียนรู้ เพราะวัยนี้สมองจะเติบโตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะช่วง 3 ปีแรก สมองของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงทั้งปริมาณเส้นใยสมองและจุดเชื่อมต่อสารเคมีในสมอง รวมทั้งรอยหยักที่พื้นผิวสมองซึ่งล้วนส่งผลต่อสติปัญญาและความฉลาดของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาได้รับการกระตุ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้องแล้ว จะช่วยพัฒนาเซลล์สมอง เจตคติ ต่อการเรียนรู้และวางพื้นฐานของการเรียน ช่วยให้ทักษะการเรียนรู้พัฒนาไปได้อย่างตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 16) ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก

ผู้บริหาร โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

เป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเรื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 16)

การบริหารงานนับว่าเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนเพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของ โรงเรียนคือการศึกษาและการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต (อุทัย บุญประเสริฐ. 2538 : 62) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันนั้น รัฐบาลได้มีการเน้นให้ โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาให้ปวงชน ชาวไทยและโรงเรียนยังเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายทางการศึกษาหรือหลักสูตรต่างๆจากส่วนกลาง นำไปสู่การปฏิบัติ ผลสำเร็จในการจัดการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับปฏิบัติของโรงเรียน ซึ่งภารกิจ หลักของโรงเรียนก็คือการเป็นผู้จัดการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร บุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติในอนาคต

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญเป็นอย่างมากใน การพัฒนาประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ต้องดำเนินการดูแล และควบคุมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อเป็น การตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสังคม จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การดูแลควบคุมคุณภาพของการจัดการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งตรงตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ปรับปรุง 2545 หมวด 6 โดยเฉพาะในมาตรา 48 ที่กำหนดว่า “มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542:37) โดยมีการจัดทำ รายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก”

นอกจากจะเป็นการสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแล้ว การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษายังถือว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะการประกัน คุณภาพการศึกษา เป็นการแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้ชุมชน ผู้ปกครอง หรือสาธารณชนรับทราบ เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกเข้ามาศึกษา ในสถานศึกษา ที่สำคัญการประกันคุณภาพเพื่อการรับรองมาตรฐานนั้นเป็นกระบวนการ ที่จะช่วยตรวจสอบระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อให้เห็นถึงผลการดำเนินงาน จุดบกพร่อง รวมทั้งการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินหรือโรงเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ยังไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 2 และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งยังเป็นการช่วยพัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิศต์ เขต 2 ให้ได้มาตรฐาน เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่ได้รับการศึกษาย่อมมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ได้รับเกียรติในสังคม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงสามารถกล่าวได้ว่าประเทศที่อุดมด้วยประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับสูง ย่อมแสดงถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศอย่างมีศักยภาพในระยะเวลาอันสั้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา จึงกำหนดให้ประชาชนในประเทศมีสิทธิได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นถึงความสำคัญของสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจนตามมาตรา 10 ว่า (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, 2546 : 7) “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับรองการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญ กล่าวคือ มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก อีกทั้งในมาตรา 48 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศนั้นมีหลายประการ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ ทรัพยากรมนุษย์ หากประเทศชาติมีประชากรที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพแล้ว ประเทศนั้นย่อมมีความเจริญก้าวหน้า อย่างแน่นอน ประชากรที่มีคุณภาพนั้นจะต้องมีทั้งความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรมอันพึงประสงค์ จึงจะทำให้ประเทศชาติพัฒนาในทุกด้าน กล่าวคือ นอกจากจะต้องพัฒนาความรู้

ความสามารถของประชากรแล้ว ยังต้องพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้เป็นคนดี มีศีลธรรม สังคมจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จากสภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบริหารงานหรือการดำเนินงานภายในสถานศึกษาทุกระดับจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพทางด้านต่างๆ ให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรได้รับการพัฒนาให้ได้ระดับ คุณภาพที่ดี ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยต้องมีความรู้ความเข้าใจสามารถบริหารงานหรือดำเนินงานในสถานศึกษาให้ครบทุกด้าน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นที่นิยมของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. รอบที่ 2 (พ.ศ.2549 -2553) พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีผลการประเมินในระดับปฐมวัยระดับดีมาก จำนวน 13 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 โรงเรียนอนุบาลท่าปลา(ชุมชนร่วมจิตร์) โรงเรียนบ้านงอมมด โรงเรียนบ้านนาต้นโพธิ์ โรงเรียนชุมชนผาเลือดวิทยาคาร โรงเรียนบ้านซำบ่อ โรงเรียนชุมชนไกรลาศวิทยาคม โรงเรียนบ้านปากปาด โรงเรียนบ้านห้วยหูด โรงเรียนบ้านน้ำแพ โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง โรงเรียนอนุบาลบ้านโคก และโรงเรียนบ้านห้วยสูง

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยตรง จึงสนใจที่จะศึกษา การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินภายนอก รอบที่ 2 ในระดับปฐมวัยระดับดีมาก เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ให้ได้มาตรฐาน

คำถามการวิจัย

การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมากในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ตามแนวทางการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 5) ในขอบข่ายการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย 13 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 623 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 13 โรงเรียน ซึ่งผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก รอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ในขอบข่ายการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมาก หมายถึง โรงเรียนที่มีผลการประเมินภายนอก รอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ได้แก่ โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 โรงเรียนอนุบาลท่าปลา (ชุมชนร่วมจิตร) โรงเรียนบ้านจอมมด โรงเรียนบ้านนาต้นโพธิ์ โรงเรียนชุมชนผาเลือดวิทยาคาร โรงเรียน

บ้านซำบ่อ โรงเรียนชุมชนไกรลาศวิทยาคม โรงเรียนบ้านปากปาด โรงเรียนบ้านห้วยหูด โรงเรียนบ้านน้ำแพ โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง โรงเรียนอนุบาลบ้านโลก และโรงเรียนบ้านห้วยสุน

2. การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ตามขอบข่ายการบริหารงาน 4 ด้านที่เกี่ยวข้องกับปฐมวัยโดยตรง ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

การบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานตามภารกิจหลักของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การให้การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการศึกษาปฐมวัยให้เป็นแหล่งการศึกษาวิจัย ทดลอง พัฒนาและเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการระดับปฐมวัย

การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเกี่ยวกับการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและจัดลำดับความสำคัญ การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิตและตัวชี้วัดของระดับปฐมวัย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานระดับปฐมวัย

การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยเกี่ยวกับการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก คุณสมบัติครูผู้สอนปฐมวัย การพัฒนาครูผู้สอนปฐมวัย การสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ การติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงานบุคคล

การบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเกี่ยวกับการบริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสาน และอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานระดับปฐมวัย เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีคุณภาพ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล การจัดหาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม รวมถึงการประชาสัมพันธ์และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษาโรงเรียนที่มีผลการประเมินภายนอกรอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ซึ่งเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่มีผลการประเมินภายนอกรอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

5. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

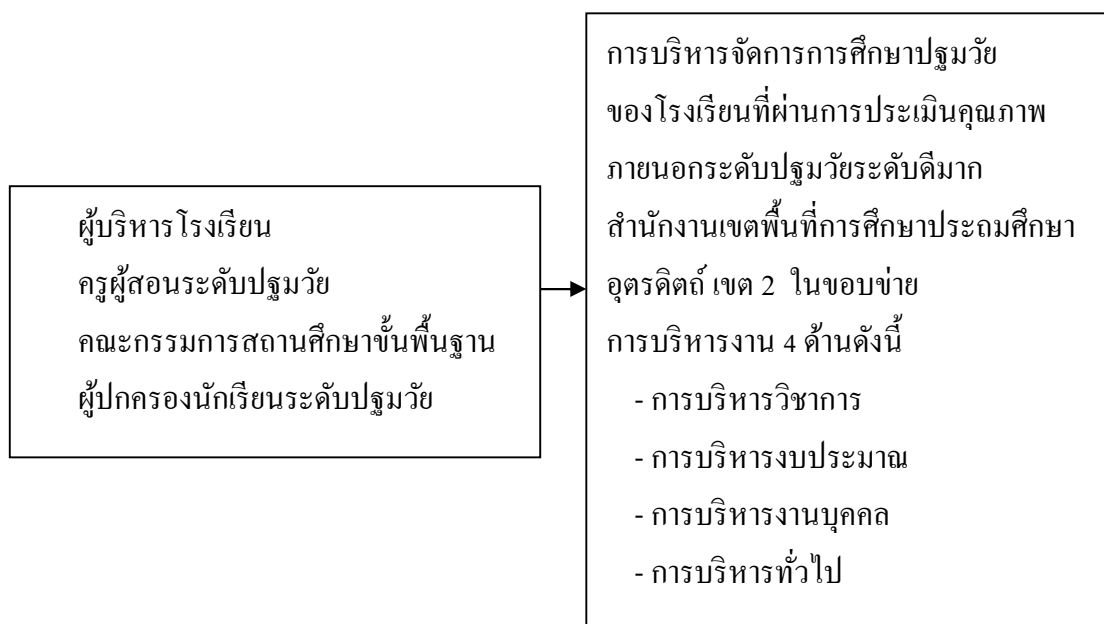
6. ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย หมายถึง ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่เป็นพ่อหรือแม่ ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก รอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
2. เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั่วไป ที่จะนำข้อมูลสารสนเทศไปประยุกต์ใช้เพื่อการส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุง ตลอดจนใช้เป็น แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานยิ่งขึ้น ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมิน ภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย
2. นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย
3. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
4. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการจัดการศึกษาปฐมวัย
5. สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 (พ.ศ.2549-2552) ในระดับปฐมวัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ แนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจึงได้จัดทำขอบข่ายการบริหารตามแนวทางส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลใน 4 ด้าน คือการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย การบริหารวิชาการส่งผลโดยตรงถึงคุณภาพเด็กอย่างชัดเจน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยมีความเข้มแข็งในการบริหารวิชาการ การจัดประสบการณ์ ตลอดจนการประเมินพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการ มีขอบข่าย ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นกรอบแนวทางหรือทิศทางของการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา หลักสูตรของสถานศึกษาต้องจัดทำให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง คือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และสถานศึกษาควรพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพของถิ่น หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆทุกด้าน ในสังคม การพัฒนาหลักสูตรจึงต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพ กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจึงควรจัดเตรียมความพร้อมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ การพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมี ส่วนประกอบที่สำคัญได้แก่ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้แต่ละชั้นปี เวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ การจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ การประเมินพัฒนาการของเด็ก การวางแผนการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การใช้หลักสูตร ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การใช้หลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาต้องนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับ การพัฒนาจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชนมาใช้พัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึง การจัดประสบการณ์ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการเรียนรู้ สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก การ ประเมินพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็ก ตลอดจนการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี ต้องจัดให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์ที่กำหนดตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น

1.2 จัดทำกำหนดการจัดประสบการณ์เป็นรายปี โดยนำสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษามาจัดเรียงให้เหมาะสมกับช่วงจังหวะเวลาที่สอดคล้องกับสภาพและกิจกรรมของเด็กปฐมวัยและชุมชน ควรจัดให้มีทั้งส่วนที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ล่วงหน้า และส่วนที่เปิดโอกาสให้เด็กคิดริเริ่มตามความสนใจและส่วนที่เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่

1.3 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กให้ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการแนวทางการ

จัดประสบการณ์ และรูปแบบการจัดประสบการณ์ในหลักสูตร นวัตกรรม ที่กำหนดไว้ โดยหัวใจของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก คือ การเรียนรู้ผ่านการเล่น

1.4 จัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่กำหนด

2. การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้มีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว การจัดสภาพแวดล้อม มีดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ จับต้องได้ กำหนดให้มีให้เป็นได้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

2.1.1 สภาพแวดล้อมภายใน หมายถึง การจัดมุมประสบการณ์ต่างๆในห้องเรียน สื่อตามมุมประสบการณ์ต่างๆให้เหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวนของสื่อ และของเล่นต่อจำนวนเด็ก ซึ่งอาจแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรม ดังนี้

2.1.1.1 พื้นที่อำนวยความสะดวกภายในห้องเรียน จำเป็นต้องมีสำหรับเด็กเพื่อแสดงผลงาน เก็บแฟ้มผลงาน เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก มีพื้นที่สำหรับเก็บเครื่องใช้ของครูผู้สอนและมีป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

2.1.1.2 พื้นที่ปฏิบัติกิจกรรมและการเคลื่อนไหวต้องกำหนด ให้มีพื้นที่ที่เด็กสามารถจะทำงานได้ด้วยตนเองและทำกิจกรรมด้วยกันเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่งโดยไม่รบกวนผู้อื่น

2.1.1.3 พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียนจัดแยกส่วนที่สามารถใช้เสียงดังและส่วนที่ต้องการความสงบออกจากกัน การจัดมุมเล่นต่างๆ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1.1.3.1 ควรมีมุมเล่น มุมประสบการณ์ อย่างน้อย 4 มุม

2.1.1.3.2 ควรมีการพลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นในมุมตามความสนใจของเด็ก

2.1.1.3.3 ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น

2.1.1.3.4 ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่นเพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากเรียนรู้ อยากเข้ามาเล่น

2.1.1.3.5 ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็กโดยมีข้อตกลงร่วมกัน เช่น การจัดเก็บอุปกรณ์ การรอคอย การให้โอกาสผู้อื่นได้เล่น เป็นต้น

2.1.1.3.6 อาจจัดมุมสงบไว้ทั้งในและนอกอาคารเพื่อให้เด็กได้อยู่ตามลำพัง

2.1.1.3.7 จัดพื้นที่แสดงผลงานของเด็กทุกคนที่เป็นปัจจุบัน

2.1.1.3.8 สภาพแวดล้อมที่จัดให้เด็กควรมีส่วนที่อ่อนนุ่มบ้าง

เช่น พรม เบาะ หรือ ที่นอน

2.1.2 สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่นพร้อมทั้งเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษาและบริเวณรอบนอกสถานศึกษา การดูแล รักษาความสะอาด จัดแต่งและปลูกต้นไม้ให้มีความร่มรื่นสวยงามรอบๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ดังนี้

2.1.2.1 บริเวณสนามเด็กเล่น ควรมีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทรากรวด หญ้า พื้นที่เหมาะสำหรับเล่นของเล่นที่มีล้อ รวมทั้งที่ร่ม ที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด ที่เล่นน้ำ บ่อทราย พร้อมอุปกรณ์ประกอบการเล่น เครื่องเล่นสนามสำหรับปีนป่าย ทรงตัว ทั้งนี้ต้องไม่ติดกับบริเวณที่มีอันตราย ต้องหมั่นดูแลความสะอาดตรวจตราเครื่องเล่นให้อยู่ในสภาพแข็งแรงปลอดภัยอยู่เสมอ นอกจากสนามเด็กเล่น ควรมีที่นั่งเล่นพักผ่อนโดยจัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้ที่มีร่มเงา อาจใช้เป็นที่พักกิจกรรมกลุ่มย่อยๆ จัดเป็นมุมหนังสือเคลื่อนที่ หรือกิจกรรมที่ต้องการความสงบ หรืออาจจัดเป็นลานนิทรรศการให้ความรู้แก่เด็กและผู้ปกครอง

2.1.2.2 บริเวณธรรมชาติ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ พืชผักสวนครัว หากบริเวณสถานศึกษามีไม่มากนัก อาจปลูกพืชในกระบะหรือกระถาง สวนสมุนไพร ฯลฯ นอกจากนี้ สถานศึกษาจะต้องจัดอาหารตามหลักโภชนาการและน้ำดื่มที่สะอาดเพื่อให้เด็กมีสุขภาพอนามัยที่ดี จัดให้เด็กได้รับประทานอาหารครบทั้ง 5 หมู่ อาหารธัญพืชที่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารสดจากธรรมชาติ ผลไม้ต่างๆ ไม่ใช่อาหารที่ผ่านการปรุงแต่งหรือใส่สารชูรส สารกันบูด ขนมกรูบกรอบ ฯลฯ

2.2 สภาพแวดล้อมทางจิตภาพเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เกิดจากพฤติกรรมของตัวบุคคล เช่น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับเด็ก การเสริมแรงเชิงบวก การจัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสเข้าร่วมด้วยความสนใจ ตั้งใจ กระตือรือร้น ได้พูดคุย หัวเราะ ด้วยความสนุกสนานมากกว่าการถูกบังคับให้ร่วมกิจกรรม ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับเด็กในเชิงบวกจะช่วยทำให้เด็กมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้

3. สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กและสื่อประกอบกิจกรรมในสถานศึกษาถ้าเป็นสื่อที่พัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก การใช้สื่อก็จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลักษณะสื่อที่ดีควรมี ดังนี้

3.1 เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก

3.2 เป็นสื่อที่ปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก

3.3 เป็นสื่อที่เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า สะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

3.4 เป็นสื่อที่เด็กควรมีส่วนร่วมในการจัดทำ การจัดป้ายนิเทศ โดยมีผลงานของเด็กในหลายรูปแบบ และป้ายนิเทศมีการปรับเปลี่ยนทันต่อเหตุการณ์ เอื้อต่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือว่าการจัดการที่ต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการใช้สื่อต้องจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการเพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้ ครูผู้สอนควรมีความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยี และสามารถให้ความรู้กับผู้ปกครองได้ เช่น การเลือก และการพิจารณาเนื้อหาของเรื่องในซีดีและสื่อต่างๆ การจัดและกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับเด็ก ในการดูโทรทัศน์ การใช้คอมพิวเตอร์ และการพิจารณาเนื้อหาของเกม รายการโทรทัศน์ เป็นต้น

4. การประเมินพัฒนาการ และการเจริญเติบโต สถานศึกษาต้องจัดการประเมินพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็กให้สอดคล้องกับหลักการประเมินพัฒนาการที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อนำข้อมูลผลการประเมินมาจัดประสบการณ์หรือดำเนินการส่งเสริมพัฒนาการให้บรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การประเมินการเจริญเติบโต

4.1.1 ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงทุกเดือน แล้วบันทึกการเจริญเติบโตของเด็ก โดยนำน้ำหนัก ส่วนสูง และสัดส่วนของน้ำหนักเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนสูง ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข

4.1.2 ประเมินการเจริญเติบโตของเด็กเป็นรายบุคคลและกลุ่มเมื่อพบว่าน้ำหนัก ส่วนสูง และสัดส่วนของน้ำหนักเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนสูง น้อยกว่าเกณฑ์หรือมากเกินไป จะต้องดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสม

4.2 การประเมินพัฒนาการเด็ก

4.2.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

4.2.2 ประเมินจากการแสดงออกตามสภาพจริงของเด็ก ด้วยการสังเกต บันทึก และรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมและผลงานจากการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของเด็ก

4.2.3 ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนว่าจะประเมินอะไร เมื่อไร ด้วยวิธีการอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไรในการประเมิน หลังจากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่วางแผนไว้

นำข้อมูลที่ได้มารวบรวม ตีความและนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ และพัฒนาเด็กแต่ละคน ให้เต็มตามศักยภาพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องตลอดปี

4.2.4 เลือกใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น การสังเกตพฤติกรรม การสนทนา การเก็บรวบรวมผลงาน เป็นต้น และควรรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ร่วมมือกันส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

4.2.5 ควรให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กที่บ้าน หรือช่วยเก็บรวบรวมผลงานของเด็ก เป็นต้น และควรทำรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ร่วมมือกันส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

4.2.6 มีการรายงานผลทางบวกและบันทึกลงในเอกสารหลักฐาน เช่น สมุดรายงานประจำตัวเด็ก โดยสถานศึกษาสามารถออกแบบสมุดรายงานประจำตัวเด็กได้ แต่ให้สอดคล้องกับเกณฑ์พัฒนาการตามวัยของเด็กและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา

5. การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูผู้สอน คือ การเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อนำไปใช้สอนเด็กในชั้นเรียนของตน การสอนเด็กไม่ว่าวัยใด จะต้องมีการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เด็กได้พัฒนาไปตามจุดหมายที่วางไว้ในหลักสูตร ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องเรียนรู้หลักการและวิธีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ได้แก่

5.1 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ด้วยการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ แต่ละช่วงอายุที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด

5.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ให้ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญทุกข้อ และสาระที่ควรเรียนรู้ทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่ แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก และนำไปใช้สอนได้จริง

5.3 มีการจัดทำกำหนดการสอนตลอดทั้งปี

5.4 เขียนแผนการจัดประสบการณ์ อาจจะใช้รูปแบบความเรียงหรือแบบกึ่งตาราง ทั้งนี้ลักษณะที่ดีของแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่ควรพิจารณา เช่น

5.4.1 หัวข้อที่ใช้ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ได้แก่ ชื่อหน่วย จุดประสงค์ทั่วไป วันที่ทำการสอน เวลาที่สอน ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์เฉพาะกิจกรรม สาระการเรียนรู้ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ การประเมินผล และการบันทึกหลังการสอน

5.4.2 ชื่อหน่วยการจัดประสบการณ์ นำมาจากกำหนดการสอน ทั้งนี้ ในบางหน่วยอาจจะให้เด็กกำหนด ครูผู้สอนและเด็กกำหนดร่วมกัน และครูผู้สอนกำหนดเอง

5.4.3 จุดประสงค์ทั่วไปควรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และสอดคล้อง เชื่อมโยงกับจุดประสงค์เฉพาะ

- 5.4.4 ควรกำหนดประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้เฉพาะกิจกรรมแต่ละครั้งที่กำหนด
- 5.4.5 จุดประสงค์กิจกรรมและการประเมินในแต่ละกิจกรรมมีความสอดคล้องกัน
- 5.4.6 เนื้อหาควรบูรณาการให้เหมาะสมกับวัย และเป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน
- 5.4.7 มีการดำเนินกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย และให้ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่
- 5.4.8 เขียนอย่างชัดเจนถูกต้องตามหลักการศึกษายุววัย อ่านเข้าใจง่ายและตรงกัน

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรเป็นการช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการเพื่อให้การบริหารจัดการศึกษายุววัยเป็นไปอย่างสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สถานศึกษาต้องจัดให้มีการนิเทศที่ยึดหลักการสำคัญ คือ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ยึดหลักประชาธิปไตย เทคนิคการนิเทศ อาจนิเทศเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม การนิเทศภายในสถานศึกษาจะช่วยให้ครูมีความเข้าใจในแนวคิด หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับครูผู้สอนและเป็นการประเมินการใช้หลักสูตร

การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยครอบคลุมทั้งเด็กปกติทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษโดยยึดหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2549 มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือ ไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการตามวรรคสอง ให้จัดได้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายละให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญตามที่กล่าวไว้ข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงภารกิจสำคัญที่จะส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาดังกล่าว ให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้ง 3 ประเภท มีความแตกต่างกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปกติ เพราะจะต้องให้การช่วยเหลือและคำนึงถึงความพิเศษที่มีความแตกต่างในแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้นการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงมีแนวดำเนินการแยกเป็นประเภท ดังนี้

1. เด็กพิการ

- 1.1 จัดทำทะเบียนข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล
- 1.2 วิเคราะห์ จำแนก จัดประเภทและระดับของเด็กพิการในเบื้องต้น
- 1.3 ประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถตรวจสอบ และวินิจฉัยได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง พร้อมทั้งการบำบัดรักษาและการช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง ได้แก่ โรงพยาบาล หรือ หน่วยงานสาธารณสุขที่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านโดยตรง
- 1.4 ในกรณีที่สามารถเรียนร่วมได้จะต้องออกแบบ วางแผน จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และมุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้สามารถเรียนร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 1.5 จัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ
- 1.6 จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
- 1.7 ประเมินผลตามสภาพจริง
- 1.8 ในกรณีที่ไม่สามารถเรียนร่วมได้ ต้องประสานงานกับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทางให้การช่วยเหลือเด็กดังกล่าว เช่น โรงเรียนโสตศึกษาโรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนสอนเด็กปัญญาอ่อน
- 1.9 จัดทำเครือข่ายผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการให้ความช่วยเหลือเด็กพิการแต่ละประเภท

2. เด็กด้อยโอกาส

- 2.1 จัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งข้อมูลสภาพครอบครัว
- 2.2 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น แผนกจิตเวชประจำโรงพยาบาล และ/หรือหน่วยงานสาธารณสุข เพื่อขอความร่วมมือในการประเมินศักยภาพของเด็กด้อยโอกาส เป็นรายบุคคลและฟื้นฟูศักยภาพ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจเพื่อให้สภาพจิตใจเป็นปกติ
- 2.3 ให้ความรู้กับครอบครัว ผู้ปกครองในการฟื้นฟูศักยภาพของเด็กด้อยโอกาสและการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้สภาพจิตใจเป็นปกติ

2.4 จัดทำหลักสูตร และแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็ก และส่งเสริมสนับสนุนให้เรียนร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.5 จัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ

2.6 จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.7 ประเมินผลตามสภาพจริง

2.8 มีโครงการที่มุ่งบริการเสริมแก่เด็กด้อยโอกาส เช่น โครงการอาหารกลางวัน โครงการขอสนับสนุนเงินทุนและทรัพยากรจากผู้อุปถัมภ์ หน่วยงาน องค์กรเอกชน

2.9 จัดทำเครือข่ายผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในการให้การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส

3. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ

3.1 จัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล

3.2 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยเด็กที่มีความสามารถพิเศษในแต่ละด้าน โดยมีแพทย์ จิตแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางร่วมเป็นกรรมการ

3.3 มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการสำรวจแนวความสามารถพิเศษ โดยการศึกษเอกสารชุดสำรวจ และเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการการวัดแววเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และการให้การช่วยเหลือภายหลังจากค้นพบแนวความสามารถพิเศษในแต่ละด้าน

3.4 คัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษแต่ละประเภท

3.5 จัดทำหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถพิเศษแต่ละประเภท

3.6 จัดหาสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม

3.7 ประเมินผลตามสภาพจริง

3.8 ประสานผู้ปกครอง เพื่อให้การสนับสนุน และส่งต่อไปสู่สถานศึกษาหรือสถาบันที่มีความเข้มแข็งในการที่จะพัฒนาส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษแต่ละประเภท

3.9 จัดทำเครือข่ายผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษแต่ละประเภท

นอกจากนี้อาจมีเด็กที่มีปัญหาอื่นๆ ที่มักพบในชั้นเรียนอยู่เสมอ ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย เด็กที่มีปัญหาหูตึง เด็กที่มีปัญหาบกพร่องทางสายตา ฯลฯ ก็ควรได้รับการดูแลช่วยเหลือโดยการประสานงานกับผู้ปกครอง แพทย์ หรือนักจิตวิทยา เพื่อตรวจสุขภาพ แล้วให้การบำบัดรักษาและช่วยเหลือ เช่น หูตึงก็จัดหาเครื่องช่วยฟัง สายตาสั้นก็ควรใช้แว่นตา มีปัญหาด้านอารมณ์รุนแรงก็จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อให้ผ่อนคลาย เป็นต้น

การเป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลองและพัฒนาด้านวิชาการ

บทบาทสำคัญของสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยประการหนึ่งคือการส่งเสริมให้มีการศึกษา วิจัย ทดลอง นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น

1. ให้ความร่วมมือกับบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการศึกษา วิจัย เพื่อนำมาใช้พัฒนา
2. ให้ความร่วมมือกับบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานอื่น ในการศึกษา วิจัย เพื่อนำมาใช้พัฒนาแบบธรรมชาติ (whole language) การสอนแบบโครงการ (project approach) การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพหุปัญญา (multiple intelligence) เป็นต้น
3. การวิจัยและพัฒนา (research and development) เป็นการทำงานสืบเนื่องจาก ข้อ 2 ซึ่งสามารถทำในรูปแบบการศึกษา วิจัย แล้วนำผลมาประยุกต์ใช้ต่อไป
4. การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหา และปรับปรุงการจัดประสบการณ์หรือพฤติกรรมของเด็ก เพื่อจะช่วยให้เด็กพัฒนาเต็มตามศักยภาพ การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนเป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาในห้องเรียน และนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กที่ทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นงานที่ต้องกระทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ทั้งตนเองและเพื่อนร่วมงาน

การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ

บทบาทสำคัญของสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างหนึ่งคือ การเป็นองค์กรที่รวบรวมความรู้ด้านวิชาการเพื่อการเผยแพร่ ธรรมรงค์ และกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยเห็นความสำคัญ เข้าใจ และตระหนักในการมีส่วนร่วมและพัฒนาเด็กตามหลักการจัดการศึกษา การเผยแพร่ความรู้ อาจปฏิบัติได้ ดังนี้

1. ให้คำแนะนำ ปรึกษาด้านวิชาการ
2. เป็นแหล่งการศึกษาดูงาน ฝึกงาน ฝึกอบรม เป็นต้นแบบของการจัดกิจกรรมให้หน่วยงานและบุคคลที่สนใจ
3. พร้อมจะเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนเครือข่ายและศูนย์เด็กปฐมวัยอื่นๆ
4. สนับสนุนการผลิตสื่อ เป็นต้นแบบพร้อมทั้งเป็นแหล่งบริการสื่อ อุปกรณ์
5. เป็นศูนย์ข้อมูลของการจัดการศึกษาปฐมวัย เช่น แหล่งเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ข้อมูลสถานที่สำคัญ เอกสารที่ให้ความรู้ทางวิชาการ เช่น เอกสารทางวิชาการ งานวิจัย วารสาร

แผ่นบันทึก เก็บข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ ให้ความรู้ครูผู้สอน เช่น รายการสอนระบบทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต

6. เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ เช่น แหล่งเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จดหมายข่าว หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น การจัดรายการทางวิทยุ เสียงตามสาย

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณเป็นภารกิจอย่างหนึ่งของสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการให้บริการและผลผลิต ซึ่งต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่ได้กำหนดไว้โดยใช้กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นจากการศึกษาและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบครอบคลุมทุกด้าน และจัดทำแผนการดำเนินงานงบประมาณของการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของการศึกษาปฐมวัยควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการใช้จ่ายงบประมาณและตอบสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการศึกษาวิเคราะห์ สถานศึกษาว่ามีจุดเด่น จุดด้อยที่ควรปรับปรุงในด้านใด เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ โครงการ และกิจกรรม ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ด้านปัจจัย ในประเด็น

1.1.1 สภาพแวดล้อมบรรยากาศในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม โรงอาหาร สนามเด็กเล่น ฯลฯ มีความเหมาะสม เพียงพอ สะอาดถูกหลักอนามัยเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยหรือไม่

1.1.2 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาเด็กมีความครอบคลุมเพียงพอต่อการจัดประสบการณ์หรือไม่ และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กมากน้อยเพียงใด ควรจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ใดเพิ่มเติม มีนวัตกรรม เทคโนโลยีอะไรบ้างที่ควรนำมาใช้

1.1.3 บุคลากร ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมีความเหมาะสม เพียงพอ มีความรู้ ความสามารถ ความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงาน มีการพัฒนาบุคลากร มีนักวิชาการ วิทยากรจากภายนอกที่จะมาช่วยเหลือสถานศึกษาหรือไม่

1.1.4 งบประมาณ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยได้รับจากที่ใด จำนวนเท่าไร เพียงพอหรือไม่ งบประมาณที่ได้รับจากงบใด เช่น งบบุคลากร งบดำเนินงาน งบอุดหนุน งบลงทุน

ระเบียบบริหารงบประมาณกำหนดไว้อย่างไร มีข้อจำกัดอะไร สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้าง หรือสามารถหางบประมาณสนับสนุนจากบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานใดได้

1.1.5 การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม ผู้ปกครอง และชุมชนมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเพียงใด มีความพร้อมในการสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยด้านใด ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ชุมชนกับสถานศึกษาเป็นอย่างไร มีหน่วยงานภาคราชการ ภาคธุรกิจ ภาคศาสนา หรือท้องถิ่นใดบ้างที่สามารถให้การสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย

1.2 การวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงาน โดยการศึกษา ตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามสภาพหรือไม่ มีข้อควรแก้ไขปรับปรุงในเรื่องใด อย่างไร จะพัฒนาได้อย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

1.2.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดประสบการณ์

1.2.2 กระบวนการจัดประสบการณ์ ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.2.3 การพัฒนาบุคลากร

1.2.4 การประสานงานกับครอบครัวและชุมชน

1.3 การวิเคราะห์ผลผลิต เพื่อตรวจสอบผลผลิต คุณภาพเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในประเด็นต่อไปนี้

1.3.1 มีมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพียงไร

1.3.2 คุณภาพเด็กเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่

1.3.3 ขระดับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นอีกเท่าไร

1.3.4 ความพึงพอใจของผู้บริหารอยู่ในระดับใด

2. การจัดลำดับความสำคัญผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ในประเด็นที่เป็นปัญหาต้องแก้ไขจากมากไปน้อย ประเด็นที่น่าพอใจ ประเด็นที่เอื้อต่อการดำเนินงาน และอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินงาน

3. การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิตและตัวบ่งชี้ โดยวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาที่มีความเป็นไปได้จากผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต และตัวบ่งชี้ของต้นสังกัด เพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาให้สูงขึ้นตามที่กำหนด

4. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ เป้าหมายการดำเนินงาน และตัวบ่งชี้ของสถานศึกษาพร้อมจัดสรร

งบประมาณที่ได้รับให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยใช้รูปแบบจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษากำหนด

การบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ

สถานศึกษาควรมีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล การใช้จ่ายงบประมาณ การดำเนินงานบริหารงบประมาณ ดังนี้

1. โดยติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณ การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมและระยะเวลาที่กำหนด การเบิกจ่ายถูกต้องตามระเบียบงบประมาณการใช้จ่ายที่มีความคุ้มค่า และประหยัด
2. ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ของเป้าหมาย การใช้บริการ ผลผลิตของโครงการ กิจกรรม ได้ผลตามที่กำหนดหรือไม่ ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรม หรือโครงการมีความสอดคล้องและส่งผลต่อเป้าหมายผลผลิต และเป้าหมายการให้บริการเพียงไร
3. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข และรายงาน

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในการจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องพิจารณาถึงขอบข่ายภาระงาน การจัดคนให้เหมาะสมกับงาน การพัฒนาบุคลากร การสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อให้การทำงาน บรรลุผลตามเป้าหมายซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็กเป็นสำคัญ การบริหารงานบุคคล มีขอบข่าย ดังนี้

การจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก

การจัดการศึกษาปฐมวัยให้บรรลุเป้าหมายนั้น สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยควรจัดอัตราส่วนครูผู้สอนต่อเด็กให้เหมาะสมตามจำนวนเด็ก เพื่อให้การดูแลเด็กทำได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ในกรณีที่มีเด็กจำนวนมากสามารถนำระบบอาสาสมัคร เช่น พ่อแม่หรือพี่เลี้ยงมาใช้ ในการแก้ปัญหาหรือเสริมกำลังอัตราส่วนระหว่างครูผู้สอนกับเด็ก เพื่อจะให้เอื้อประโยชน์ต่อเด็ก ได้มากที่สุด ในกรณีที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรจัดให้มีบุคลากรผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านรับผิดชอบดูแล

คุณสมบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัย

คุณสมบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัยเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพของเด็กปฐมวัย คุณสมบัติของครูผู้สอนระดับปฐมวัยควรเป็น ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านวุฒิ

1.1 จบการศึกษาทางด้านปฐมวัยหรือจบการศึกษาสาขาอื่นและผ่านการอบรม เกี่ยวกับความรู้ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.2 มีความรู้ด้านจิตวิทยาเด็กและจิตวิทยาพัฒนาการโดยเข้าใจพัฒนาการในแต่ละด้านอย่างแม่นยำ

1.3 มีความรู้ด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและสามารถพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้

1.4 มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมได้ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.5 มีความรู้ สามารถพัฒนาสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดได้

1.6 มีความรู้ด้านการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล

1.7 มีความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย

1.8 มีความรู้และทำวิจัยในชั้นเรียนได้ สามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนาเด็กได้อย่างเป็นอย่างดี

2. คุณลักษณะด้านความสามารถ

2.1 มีความสามารถในการวางแผนการจัดประสบการณ์ และการดำเนินงานในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 มีความสามารถในการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อบอุ่น เอื้อต่อการพัฒนาการทุกด้าน

2.3 มีความสามารถในการจัดกิจกรรมได้หลากหลายโดยให้เด็กมีโอกาสเลือกตัดสินใจในการปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการของเด็ก

2.4 มีความสามารถในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยให้เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดและการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงตามแนวการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

2.5 มีความสามารถในการเล่านิทาน การพูด การเตรียมเด็กให้พร้อมโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

2.6 มีความสามารถในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการที่让孩子เรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความสุข

2.7 มีความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับเด็กโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ

2.8 มีความสามารถในการจัดหาและผลิตสื่อ เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้

2.9 มีความสามารถในการพัฒนา และนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีเหมาะสม

2.10 มีความสามารถในการประเมินพัฒนาการหลากหลายและมีการจัดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปการประเมินพัฒนาการและนำไปพัฒนาเด็ก

3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

- 3.1 มีสุขภาพจิตดี อารมณ์มั่นคง ใจเย็น
- 3.2 ยิ้มแย้มแจ่มใส ออบอูน เป็นมิตร
- 3.3 มีกิริยาท่าทางสง่าผ่าเผยวาจาสุภาพเรียบร้อยอ่อนโยน
- 3.4 แต่งกายสะอาด สุภาพ เรียบร้อย
- 3.5 มีสุขภาพอนามัยดี แข็งแรง
- 3.6 มีวินัยในตนเอง มีลักษณะเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี
- 3.7 มีความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงในการทำงาน

4. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์

- 4.1 ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดี ปรับตัวเข้ากับบุคคลทุกระดับได้อย่างเหมาะสม
- 4.2 ยอมรับความคิดเห็น และความสามารถของผู้อื่น
- 4.3 เข้าใจความรู้สึก และความต้องการของผู้ปกครอง
- 4.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นกันเอง

กับเด็กทุกคน

- 4.5 มีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลหรือหน่วยงานอื่นมองบุคคลอื่น และมองโลกในแง่ดี
- 4.6 มีศิลปะในการพูด ใช้คำพูดต่อเด็ก เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปได้

เหมาะสมกับสถานการณ์

5. คุณลักษณะด้านอุดมการณ์ในวิชาชีพครู

- 5.1 รักและศรัทธาต่ออาชีพครู
- 5.2 อุทิศเวลากำลังกายกำลังใจ สติปัญญาให้กับวิชาชีพ
- 5.3 มีความสำนึกในหน้าที่ของความเป็นครูและปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็ม

ความสามารถ

5.4 มีความภูมิใจในความเป็นครูปรารถนาเป็นผู้วางรากฐานที่ดีให้กับเด็กที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

- 5.5 มีความมุ่งมั่น ไม่ทอดทิ้งและเบื่อง่ายต่อการสอน
- 5.6 มีความเชื่อว่าเด็กแตกต่างกัน การจัดประสบการณ์จึงเน้นเด็กเป็นสำคัญ

และจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

5.7 มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งจะบังเกิดผลกับเด็กและเพื่อนครู

6. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

- 6.1 มีความเมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ สุจริต
- 6.2 ความโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความขยันหมั่นเพียร
- 6.3 มีความเชื่ออย่างมีเหตุผล ไม่หลงงมงาย
- 6.4 มีสติมั่นในการคิด และการกระทำ
- 6.5 มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของพลเมือง
- 6.6 ความเป็นกัลยาณมิตรกับเด็กเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและบุคคลทั่วไป
- 6.7 แก้ปัญหาโดยใช้สติปัญญาของตนเอง
- 6.8 ปฏิบัติตนในจรรยาบรรณในวิชาชีพครู
- 6.9 รักเด็กเอาใจใส่ให้ความดูแลช่วยเหลือเมื่อเด็กมีปัญหา

การพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา

สถานศึกษา มีภาระหน้าที่ในการพัฒนาครูผู้สอนปฐมวัยทุกคน บุคลากรใหม่ต้องได้รับการปฐมนิเทศเกี่ยวกับ เป้าหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์ การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการเด็ก การวางแผน การจัดกิจกรรมประจำวัน สุขภาพและความปลอดภัย ความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน การแนะแนว และเทคนิคการจัดชั้นเรียน เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยจะเกิดประสิทธิภาพได้ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นยังสามารถสร้างเครือข่ายในลักษณะอื่นๆ ได้อีก เช่น ชมรมครูผู้สอนเด็กปฐมวัย กลุ่มสนใจการศึกษาปฐมวัย เครือข่ายผู้ปกครอง เครือข่ายสหวิทยาเขต เป็นต้น เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ

ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการและขวัญกำลังใจครูผู้สอนเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจหน้าที่การงานของตน มีสุขภาพจิตและกายที่ดี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อเด็ก มีความตั้งใจที่จะสอน อบรมดูแลเด็ก และทำงานในหน้าที่นั้นได้นานขึ้น การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ อาจจัดทำในรูปแบบการให้คำปรึกษา การจัดประชุมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้สอนอย่างไม่เป็นทางการ การมอบทุนเพื่อส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรม การจัดสวัสดิการอาหาร

กลางวันโดยให้ครูรับประธานร่วมกับเด็ก ตลอดจนการยกย่อง ชมเชย และเผยแพร่ผลงานดีเด่นของครูเพื่อเป็นเกียรติประวัติต่อไป

การติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

สถานศึกษาควรดำเนินการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างน้อยปีละครั้ง โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลและการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานบุคคล และรายงานต้นสังกัด

การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไป เป็นการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการและสนับสนุนการดำเนินงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุผลตามคุณภาพที่กำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่หลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักการบริหารงานที่เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพ การบริหารงานทั่วไปมีขอบข่าย ดังนี้

การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่ายเพื่อนำมาจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการบริหาร วิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไปให้เป็นปัจจุบัน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ระบบสารสนเทศด้านวิชาการ เช่น จัดทำข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล เป็นต้น

การส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการที่จำเป็นในการบริหารวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไปในระดับปฐมวัย
2. จัดระบบการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการบริหารวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไปในระดับปฐมวัย
3. จัดหาสื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกด้านในระดับปฐมวัย
4. ติดตามและประเมินผลการสนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในระดับปฐมวัย

การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

1. กำหนดแนวทางและวางแผนการบริหารอาคารสถานที่ และจัดการสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
 2. ดำเนินการจัดหาปรับปรุง บำรุงรักษา พัฒนา อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน มีความปลอดภัย และเอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้
 - 2.1 อาคารเรียนของเด็กปฐมวัย ควรจัดให้เป็นสัดส่วน มีรั้วและคาน้ำถึงความปลอดภัยเป็นหลัก เช่น ไม่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ลับตาหรือใกล้บริเวณที่อาจเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำ รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม
 - 2.2 ห้องเรียนเด็กปฐมวัยควรมีพื้นที่เพียงพอ ให้เอื้อต่อการจัดมุมประสบการณ์ ทำกิจกรรมกลุ่ม การทำกิจกรรมรายบุคคล มีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากเสียงรบกวน มีทางเข้า ออกสะดวก
 - 2.3 ห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ล้างมือควรตั้งอยู่ในบริเวณที่เด็กปฐมวัยใช้ได้สะดวกและไม่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ลับตาคน หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่ผู้ใหญ่สามารถมองเห็นได้จากภายนอกมีจำนวนเพียงพอ เหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก จำนวนอัตราส่วน โถส้วม 1 ที่ ต่อเด็ก 10 - 12 คน ในกรณีที่ไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการเฉพาะได้ ควรปรับสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมตามวัยของเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อให้เด็กสามารถใช้ได้อย่างปลอดภัย
 - 2.4 สถานที่ใช้ประกอบอาหาร ควรแยกต่างหากจากห้องเรียนและมีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ถูกต้องลักษณะ สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับเด็ก ในกรณีที่ไม่มีบริเวณรับประทานอาหารแยกต่างหาก ให้เลือกบริเวณที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสะอาด ความสะอาด และความปลอดภัย
 3. จัดให้มีมาตรการ และดำเนินการเพื่อความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ดังนี้
 - 3.1 มีผู้ดูแลรับผิดชอบด้านความปลอดภัย
 - 3.2 มีรั้วรอบบริเวณของห้องเรียน เพื่อให้เด็กปลอดภัยในการที่จะออกไปเดินเล่นตามมุมต่างๆ คนเดียว หรือเป็นกลุ่ม
 - 3.3 ไม่ใช่หน้าต่างกระจกซึ่งจะแตกง่ายและเป็นอันตราย
 - 3.4 ติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟภายในอาคาร รวมทั้งติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคาร
 - 3.5 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่น ควรหลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำด้วย

วัสดุที่หักง่ายหรือมีส่วนแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่มีเส้นหรือเหลี่ยมคม และไม่ควรวางสายไฟต่อพ่วง

3.6 ผู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์เพื่อการปฐมพยาบาลอยู่ในที่สูงแต่ให้สะดวกต่อการหยิบใช้และควรจัดไว้ในที่ปลอดภัยซึ่งเด็กไม่สามารถหยิบได้ด้วยตนเอง

3.7 ใช้วัสดุกันลื่นบริเวณพื้นห้องน้ำ ห้องส้วม และเก็บสารเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย

3.8 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันสัตว์พาหะนำโรคและมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

3.9 ตู้หรือชั้นเก็บวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่มั่นคงแข็งแรง สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่จะเป็นอันตราย ควรจัดแยกไว้ต่างหากและให้ปลอดภัยต่อเด็ก

3.10 ตั้งเครื่องเล่นให้อยู่ในระยะห่างกันพอสมควร ตรวจสอบ ดูแล บริเวณเครื่องเล่นให้ปลอดภัยจากสัตว์และแมลงเป็นพิษ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กในขณะที่เล่น

4. ดำเนินการจัดแหล่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องอาศัยแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร ควรจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และภายในสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการ ดังนี้

4.1 รวบรวมแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ในสถานศึกษาซึ่งตอบสนองกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

4.2 สร้างแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

4.3 ใช้แหล่งเรียนรู้ควบคู่ไปกับการจัดประสบการณ์ เพื่อให้เด็กเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ

การประชาสัมพันธ์ บริการ และความร่วมมือ

1. การประชาสัมพันธ์เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ตลอดจนการได้รับสนับสนุนจากบุคคล หน่วยงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

1.1 หลักการประชาสัมพันธ์ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1.1 ความเหมาะสม คือ การใช้วิธีการต่างๆ หลายๆ วิธี ตามความเหมาะสม

1.1.2 ความทั่วถึง คือ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มคน ทุกหน่วยงาน

1.1.3 ความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา

1.1.4 ความต่อเนื่อง ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

1.1.5 ความพร้อมในการที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายในการดำเนินงานและการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.2.2 เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในการดำเนินงานของสถานศึกษากับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ

1.2.3 เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา เลื่อมใส และความนิยมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ทั้งในด้านนโยบาย การดำเนินการ และผลงานของให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความราบรื่น

1.3 แนวทางการดำเนินการประชาสัมพันธ์ควรดำเนินการ

1.3.1 ประชุมชี้แจงครูผู้สอน และบุคลากรอื่นๆ ของสถานศึกษา รวมถึงชุมชน ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจตรงกัน และร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามจุดหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.3.2 จัดบริการให้ความรู้ โดยจัดทำเอกสาร จุลสาร แผ่นพับ คู่มือ เว็บไซต์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ

1.3.3 จัดทำป้ายนิเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมการแสดงผลงานทางวิชาการของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

1.3.4 ประชุมพ่อแม่ และผู้ปกครองเพื่อสร้างความความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา สร้างบรรยากาศอันอบอุ่นให้กับผู้ปกครอง จัดให้มีการพบปะหรือทำกิจกรรมร่วมกัน กับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนการสอนของ บุตรหลานได้อย่างถูกต้อง

1.3.5 จัดปฐมนิเทศพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยอย่างน้อย 2 ครั้ง คือ ก่อนเด็กเข้าเรียน และก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการจัดการศึกษาทั้ง 2 ระดับ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ให้ดีขึ้น หัวข้อในการปฐมนิเทศ ได้แก่ การสอนอ่าน เขียนในระดับอนุบาลศึกษาจะสอนอย่างไร เมื่อไหร่เด็กจึงจะพร้อมที่จะเขียนหนังสือ งานวิจัยเกี่ยวกับผลการเตรียมความพร้อม พ่อแม่ ผู้ปกครองช่วยเด็กให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร เป็นต้น

1.3.6 ไปเยี่ยมเยียนบ้านเด็กเพื่อจะได้พบปะสนทนากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง

ในภาวะปกติ

1.3.7 นำเด็กเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจที่ดีแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ

1.3.8 จัดให้มีพิธีการมอบโล่ เข็ม หรือเกียรติบัตรแก่ครูผู้สอน นักเรียน ภารโรง และผู้มีอุปการคุณกับสถานศึกษา

2. งานบริการของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการให้บริการแก่บุคคลและหน่วยงาน ได้แก่ เครือข่ายครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและสถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย งานบริการที่สถานศึกษาควรจัด มีดังนี้

2.1 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสร้างความรู้ ความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก นวัตกรรม งานวิจัย องค์กรความรู้ใหม่ๆ ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาปฐมวัย รูปแบบและกิจกรรมการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัย

2.2 ให้คำแนะนำปรึกษาในด้านการพัฒนาเด็ก

2.3 ให้บริการยืมสื่อ วัสดุและอุปกรณ์

2.4 เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการศึกษาปฐมวัย

2.5 สนับสนุนให้ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

3. งานประสานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ควรดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประสานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นคณะกรรมการของสถานศึกษา

3.2 ประสานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเป็นวิทยากรให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

3.3 ประสานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.4 ประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเรียนรู้ในเขตพื้นที่บริการ

3.5 การให้บริการข้อมูลสารสนเทศแก่ชุมชน

นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2545-2549

นโยบาย

จัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0 – 5 ปี เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ โดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดบริการให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและผู้รับบริการ

เป้าหมาย

1. เด็กอายุ 0 – 5 ปี ทุกคน
2. พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ผู้เตรียมตัวเป็นพ่อแม่
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยตรง ได้แก่ ครู ผู้ดูแลเด็ก พี่เลี้ยงเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้สูงอายุ ที่ดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่สาธารณสุข นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ
4. ชุมชน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรในชุมชน ผู้นำทางศาสนา อาสาสมัครในรูปแบบต่าง ๆ กลุ่มอาชีพ นักเรียน เยาวชน ฯลฯ
5. สังคม ได้แก่ สถาบันทางสังคม สื่อมวลชน นักวิชาชีพ และองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน ฯลฯ

ยุทธศาสตร์

1. การพัฒนาเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ใช้หลักการ บ้านเป็นฐานในการเลี้ยงดู (home based approach) ซึ่งบุคคลสำคัญคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว
2. เด็กอายุ 3 – 5 ปี ใช้สถานพัฒนาเด็กหรือรูปแบบที่เป็นทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยโดยให้ผู้ดูแลเด็กมีลักษณะเป็นมืออาชีพร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครอบครัว
3. การพัฒนาเด็กอายุ 0 – 5 ปี ที่ดีและมีคุณภาพจะต้องมีระบบการส่งต่อ เพื่อเชื่อมโยงจากบ้านไปศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย และ โรงเรียน
4. การพัฒนาความรู้และทักษะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กอายุ 0 – 5 ปี
5. สร้างความพร้อมให้กับชุมชนและท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. สังคมร่วมรับผิดชอบการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวางแผน ปฏิบัติการ ใฝ่ระวัง ตรวจสอบ และประเมินผล
7. เมื่อชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ และความรู้ ความสามารถ ให้รัฐกระจายความรับผิดชอบไปยังชุมชนท้องถิ่น เช่น ครอบครัว ชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล/จังหวัด เทศบาล เอกชน องค์กรเอกชน และอื่น ๆ ดำเนินการเต็มที่ในทุกด้าน รัฐจำกัดบทบาทของ

ตนเองให้เป็นผู้กำหนดนโยบาย รูปแบบ การตรวจสอบมาตรฐาน การประเมินผลและการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ

เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

1. รัฐประกาศนโยบายให้ชัดเจนที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการดำเนินการด้วยการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยถือเป็นการลงทุนที่สำคัญ
2. ทุกส่วนของสังคมตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน หน่วยงานของรัฐ เอกชน ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน และสถาบันสังคมต่าง ๆ ต้องตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเด็กอายุ 0 – 5 ปี และเห็นความจำเป็นในการวางรากฐานที่มั่นคงต่อชีวิต
3. ต้องมีความร่วมมือระหว่างทุกส่วนของสังคมในการพัฒนา และการให้บริการสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ มีความหลากหลายและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
4. ต้องมีการประสานงานกันที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานหลักที่ดูแลเด็กปฐมวัย ทั้งหน่วยนโยบาย หน่วยปฏิบัติ และหน่วยงานวิชาการ
5. กำหนดมาตรฐานของการพัฒนาเด็กปฐมวัย และต้องมีการประเมินผล
6. ต้องดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเป็นรายละเอียด พร้อมทั้งกำหนด ตัวบ่งชี้และติดตามผลทุกระดับ
7. ต้องมีบุคลากร เงิน และอุปกรณ์เครื่องใช้เพียงพอในการพัฒนาเด็กปฐมวัย และมีทรัพยากรเพียงพอในการติดตามประเมินผล

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา โดยให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของเด็กแต่ละบุคคล

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว สัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะดนตรี การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 ปี

คุณลักษณะตามวัย เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 – 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3 ปี มีดังนี้

พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
2. รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
3. เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
4. เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
5. ใช้กรรไกรมือเดียวได้

พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ

1. แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
2. ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
3. กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงใกล้ชิดคนน้อยลง

พัฒนาการด้านสังคม

1. รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
2. ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
3. เล่นสมมุติได้
4. รู้จักรอคอย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
2. บอกชื่อของตนเองได้
3. ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
4. สนทนาโต้ตอบ/ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
5. สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
6. ร้องเพลง ท่องคำกลอน อ่านคำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้
7. รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
8. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
9. อยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการและคุณลักษณะ หรือ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ชรรษาติรอบตัวและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เน้นเนื้อหา การท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น

ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะ หน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้โดยให้เด็ก ได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ไปพร้อมกันด้วย ประสบการณ์สำคัญมี ดังนี้

- 1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย
- 1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ
- 1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม
- 1.4 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิด การเรียนรู้ ไม่นับการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ซึ่งสารที่ เด็กอายุ 3 – 5 ปี ควรจะได้เรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ เรียนรู้ที่จะเล่น และทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาส ใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความ เปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน

2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ใน ชีวิตประจำวัน

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม

จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

หลักการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การกระทำกิจกรรมแบบร่วมมือ ในลักษณะต่าง ๆ กัน
6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
9. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่น กลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

2. ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ

จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่ เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก คำนวณ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลองศึกษานอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

2.6 การพัฒนาทางภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษา ให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดหลักสูตรของสถานศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เด็กมีการพัฒนา ทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างของบุคคล เพื่อพัฒนาเด็กให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก โดยการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนั้นสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น
2. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สารการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3. การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นการประเมิน

เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่า หลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายหลักการ และแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีความสามารถ (คนเก่ง) และมีความสุข มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการบริหารจัดการรวมทั้งการทำงานที่เน้นคุณภาพ เป็นการทำงานที่เป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยสถานศึกษาจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐาน แล้วรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปี เพื่อชี้จุดเด่น จุดควรพัฒนาให้สถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพต่อไป(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา. 2549)

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 8-9) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจบริหารสถานศึกษาไปยังท้องถิ่นและสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีระบบประกันคุณภาพเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ผู้เรียนไม่ว่าจะอยู่ในท้องถิ่นใดก็ตามจะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน ทั้งนี้จะมีทั้งการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและการประเมินภายนอก เป้าหมายของการประเมินคุณภาพนั้น ไม่ใช่เพื่อการลงโทษ แต่เป็นการสะท้อนให้สถานศึกษานำไปพิจารณาจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างเต็มที่ ฉะนั้นการประกันคุณภาพจึงเป็นการประกันคุณภาพเพื่อผู้เรียน

ในอดีตที่ผ่านมามักจะให้หน่วยงานประเมินภายในอย่างเดียว ซึ่งผลที่ออกมาเชื่อถือไม่ค่อยได้ ประเมินทุกอย่างออกมาดีเกือบทั้งหมด หรือแม้แต่การให้ศึกษานิเทศก์เป็นผู้ประเมินก็ปรากฏว่าไม่ได้มีการนำผลไปใช้ปรับปรุงการจัดการศึกษาเท่าที่ควร จึงสมควรให้มีการประเมินภายนอกโดยองค์กรอิสระ ซึ่งองค์กรอิสระในที่นี้หมายความว่า ไม่ถูกครอบงำโดยรัฐหรือฝ่ายราชการ กรณีตัวอย่างเช่น การประเมินรัฐวิสาหกิจเป็นหน้าที่ของกระทรวงการคลัง โดยมี

กรมบัญชีกลางเป็นเจ้าของเรื่องซึ่งได้ขอให้บริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิของกระทรวงการคลังเป็นกรรมการเพื่อกำกับบริษัทเอกชน ที่ทำหน้าที่ประเมินอีกชั้นหนึ่ง เป็นการตรวจสอบแบบถ่วงดุลเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเป็นธรรม

การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาเป็นแนวคิดที่ดี แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้กลายเป็นมาตรฐานเดียว เนื่องจากกระบวนการจัดการศึกษาต่อไปจะมีความหลากหลายมีตั้งแต่การศึกษาที่จัดโดยครอบครัว ชุมชน ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย การมีมาตรฐานระดับชาติต้องเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นด้วย หมายความว่า ท้องถิ่นควรมีบทบาทที่จะกำหนดว่า ต้องการพัฒนานคนในท้องถิ่นให้ออกมาเช่นไรเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

การประกันคุณภาพการศึกษาจะครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงานในเรื่องสำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ เป็นการจัดทำรายละเอียดลักษณะหน่วยงานที่มีคุณภาพว่าในแต่ละด้านจะต้องเป็นเช่นไร เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติให้บรรลุลักษณะดังกล่าว มาตรฐานคุณภาพจึงเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวในการก่อสร้างของวิศวกร โดยปกติหน่วยงานต่างๆ จะร่วมกันกำหนดมาตรฐานคุณภาพของหน่วยงาน เป็นความคาดหวังที่จะต้องผลักดันให้บรรลุ ถ้าเป็นสถานศึกษาส่วนใหญ่หน่วยงานต้นสังกัดระดับกรมจะกำหนดมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดไว้ให้ โดยระบุลักษณะคุณภาพในแต่ละเรื่อง พร้อมตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณภาพตามลักษณะดังกล่าว เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่

2. การควบคุมคุณภาพ เป็นการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของการบริหาร เพื่อให้แน่ใจว่างานจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด การควบคุมคุณภาพถ้าเป็นใน โรงงานอุตสาหกรรม จะใช้วิธีการสุ่มตรวจ โดยกำหนดช่วงเวลาในการตรวจสอบเอาไว้

3. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบสภาพจริงว่า ดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหน การตรวจสอบคุณภาพจะต้องดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถ หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะตรวจสอบ

4. การประเมินคุณภาพ เป็นการเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับผลการตรวจวัดเกณฑ์เป็นความคาดหวัง เช่น สถานศึกษา สิ่งที่คาดหวังคือเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดว่าแต่ละเรื่องถ้าจะให้บรรลุคุณภาพจะต้องเป็นเช่นไร ผลการตรวจวัดคือ ความเป็นจริงที่ได้จากการตรวจสอบ

กล่าวได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาจะครอบคลุมขอบข่ายการดำเนินงาน คือ การกำหนดมาตรฐานคุณภาพ พร้อมตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงคุณภาพตามลักษณะที่ต้องการ เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องใช้เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติหน้าที่ การควบคุมคุณภาพว่า ผลงานมีคุณภาพคงที่สม่ำเสมอ การตรวจสอบ เป็นการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบสภาพจริง

ว่าดำเนินการไปได้มากน้อยแค่ไหน และการประเมินซึ่งนำผลการปฏิบัติจริงมาเปรียบเทียบกับ สิ่งที่เป็นความคาดหวัง ผลจากการประเมินจึงสามารถช่วยชี้แนะให้สถานศึกษาได้ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาต่อไป

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุ 5 ปี เต็มหรืออย่างช้าที่สุดปีที่ 6 การศึกษาปฐมวัยมีลักษณะที่แตกต่างกับการศึกษาระดับอื่น ๆ เพราะเป็นการ วางรากฐานของบุคลิกภาพและพัฒนาการให้ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และ สติปัญญา (พินิตมาลย์ พุ่มนิคม, 2542 : 14) และเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับ เด็กในด้านการเรียนรู้และการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

พัฒนา ชัชพงษ์ (2530 : 112 – 113 อ้างใน ศิริวรรณ ปักยี, 2537 : 13) ได้อธิบายไว้ว่า เด็กที่มีอายุ 3 - 6 ปี ถือเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเซลล์สมองของมนุษย์ ร้อยละ 70 - 80 จะมีการเจริญเติบโตและพัฒนาในวัยนี้ ดังนั้นการที่เด็กปฐมวัยได้รับการศึกษา อย่างถูกต้องมีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมตั้งแต่เริ่มแรกเกิดจะส่งผลต่อการเป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

จินตนา หมูผึ้ง (2525 : 1 - 2 อ้างใน ศิริพรรณ ยิ้มย่อง, 2541 : 8) กล่าวเพิ่มเติมว่า การศึกษาของเด็กปฐมวัย เป็นการวางพื้นฐานทางการศึกษาให้กับเด็กในระยะเริ่มต้นนับว่าเป็นสิ่ง ที่สำคัญมาก เพราะถ้าสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับวัยของเด็กแล้ว จะทำให้เด็ก เกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ในทุก ๆ ด้าน

นอกจากนี้จากผลการศึกษาของ บลูม (Bloom อ้างใน โสภิตอนงค์ บุญช่วย, 2531 : 11) พบว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 4 ปี จะมีพัฒนาการด้านสติปัญญาได้ถึงร้อยละ 50 จากการศึกษา จะเห็นได้ว่า เด็กในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิตที่ครูและผู้ปกครองต้องให้การอบรม เลี้ยงดูอย่างถูกต้อง เหมาะสม เพื่อจะทำให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา พร้อมทั้งจะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ดังนั้นสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยหรือผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ จำเป็นจะต้องดำเนินการจัดเตรียมความพร้อมในการจัด การศึกษาและประสบการณ์ให้กับเด็ก ได้เรียนรู้และมีพัฒนาการที่สอดคล้องและเต็มตามศักยภาพ ของเด็กทุกคน เพื่อจะได้เจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไป

แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของการอบรม เลี้ยงดู และการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้

บริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น อนุบาล ก่อนประถมศึกษา หรือการศึกษาปฐมวัย เป็นต้น ซึ่งมีนักการศึกษาได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

มาสโซเกลีย (Massoglia. 1977 : 3 - 4 อ้างใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 7) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกๆด้าน นับตั้งแต่แรกเกิดจนเข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนเป็นการวางพื้นฐานทางสุขภาพอนามัยให้กับเด็กทั้งสภาวะปกติและเด็กที่มีความบกพร่อง ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมทางบ้านจะมีส่วนช่วยและมีอิทธิพลต่อความเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก โดยมีพ่อแม่เป็นบุคคลสำคัญและเป็นครูคนแรกของลูก

อังค์ จากส์ รูซโซ (Jean Jacques Rousseau. 1712 – 778 อ้างใน กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 25) อธิบายไว้ว่า การให้การศึกษาแก่เด็กต้องขึ้นอยู่กับธรรมชาติและเป็นการพัฒนาตนเอง ครูต้องคำนึงถึงธรรมชาติและความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจะต้องให้เด็กได้ลงมือค้นคว้าหาความรู้ด้วยการใช้ประสาทสัมผัส

เฟรดริก เฟรอบเอล (Friedrich Froebel. 1782–1852 อ้างใน หรรษา นิลวิเชียร. 2535 : 4) อธิบายไว้ว่า การละเล่นเป็นกิจกรรมพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้การศึกษาจะเริ่มต้นจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมแล้วพัฒนาไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม

มาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori. 1870 - 1952 อ้างใน กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 27 - 28) กล่าวว่า เด็กมีความสามารถสูงในการซึมซับ (absorbent) การเรียนรู้ และสามารถพัฒนาปัญญาได้ทุกคน

อีริก เอช. อีริกสัน (Erik H. Erikson. 1902 – 1904 อ้างใน กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 29 - 30) ได้จำแนกความต้องการที่จำเป็นของเด็กแต่ละวัย ดังนี้ วัยทารกต้องการความมั่นใจ วัยแรกฝีกเดินต้องการความเป็นตัวของตัวเอง วัยก่อนเรียนต้องการใช้ความคิดริเริ่ม และเด็กวัยเรียนต้องการมีความอดุสาหะ แต่จุดเด่นที่สำคัญคือพัฒนาการทางสังคม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 3 - 5) อธิบายว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานทางพัฒนาการของมนุษย์ โดยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปตลอดชีวิตในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา แต่ละคนอาจจะมีผลแตกต่างกันอันมีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่ผ่านมา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเกิดการเรียนรู้ของมนุษย์มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเกิดจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ถ้าหากผู้เรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเองก็จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปด้วยดี การละเล่นถือว่าเป็น

กิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และมีผลดีต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ช่วยพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น การละเล่นจึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ส่วนวัฒนธรรมและสังคมจะทำให้เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูผู้สอนจึงต้องทำความเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็กกว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ จึงควรศึกษาวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบดูแลเพื่อจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่สำคัญและเป็นพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาต่อไปในอนาคต ครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการอบรม ดูแลให้ความรัก ความอบอุ่น และจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เหมาะสม รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ การละเล่นที่ส่งเสริมเด็กให้มีพัฒนาการอย่างครบถ้วน

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบันมีรูปแบบการจัดที่แตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา โดยไม่มุ่งเน้นทางด้านวิชาการ แต่จะเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา การศึกษาระดับนี้ไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ แต่ในการบริหารจัดการและการกำหนดจุดมุ่งหมายต้องเป็นไปตามขอบเขตและนโยบายของรัฐซึ่งปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมติคณะรัฐมนตรี (สมชัย วุฒิปรีชา. 2530 : 2 อ้างใน ศิริพรรณ ยิ้ม่อง. 2541 : 11) นอกจากนี้สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้บันทึกไว้ในเอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรการอบรมผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลเอกชน (2536 : 22 – 23 อ้างใน วศิณ ปาลเดชพงศ์. 2539 : 28 - 29) เกี่ยวกับหลักการจัดอนุบาลศึกษาว่าสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องควรดำเนินการในประเด็นต่อไปนี้

1. พัฒนาการเด็กทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา
2. แผนการจัดประสบการณ์ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลางและสนองความต้องการความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคน

3. การจัดกิจกรรมควรเน้นประสบการณ์ตรงในสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด โดยจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น การทดลอง การพาไปทัศนศึกษา การประกอบอาหาร การร้องเพลง การทอกระดาษสิ่งของ เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรมที่มีลักษณะสมดุลกัน เช่น กิจกรรมในห้องเรียนกับนอกห้องเรียน กิจกรรมสงบกับกิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เด็กริเริ่มกับกิจกรรมที่ผู้ใหญ่ริเริ่ม และลักษณะการจัดกิจกรรมควรแบ่งเวลาในการจัด เช่น ถ้าจัดกิจกรรมรายบุคคลใช้เวลาร้อยละ 75 ถ้าจัดกลุ่มเล็กใช้เวลาร้อยละ 15 และกลุ่มใหญ่ใช้เวลาร้อยละ 10

5. การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ต้องไม่เป็นการเลียนแบบจากโรงเรียนประถมศึกษา แต่ควรจัดสถานที่ทำกิจกรรม เช่น มุมบ้าน มุมทราย มุมบล็อก มุมน้ำ มุมหนังสือ มุมธรรมชาติศึกษา มุมวิทยาศาสตร์ มุมหุ่น มุมหมอ มุมศิลปะ มุมเกมการศึกษา และสถานที่แสดงผลงานของเด็ก

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุ 3 - 5 ปีเต็มหรืออย่างเข้าสู่ปีที่ 6 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเต็มที่และเหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไปในอนาคต

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อุดรดิตถ์ เขต 2 (พ.ศ.2549-2552) ในระดับปฐมวัย

จากการศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 (พ.ศ. 2549-2552) ในระดับปฐมวัย ซึ่งมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยเข้ารับการประเมินทั้งสิ้น 99 โรงเรียน โดยมีผลการประเมินระดับดีมาก ระดับดี และระดับพอใช้เรียงตามลำดับดังนี้

ระดับดีมากจำนวน 13 โรงเรียน

ระดับดีจำนวน 66 โรงเรียน

ระดับพอใช้จำนวน 20 โรงเรียน

ผลการประเมินของ สมศ. รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2552) ที่มีผลการประเมินในระดับปฐมวัยระดับดีมาก

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง(ปีพ.ศ.2549-2552) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

โรงเรียน	มฐ. 1	มฐ.2	มฐ.3	มฐ.4	มฐ.5	มฐ.6	มฐ.7	มฐ.8	มฐ.9	มฐ.10	มฐ.11	มฐ.12	มฐ.13	มฐ.14	เฉลี่ย	ระดับ
ท่าปลาอนุสรณ์ 1	3.72	3.75	3.69	3.39	3.48	3.39	3.60	3.70	3.38	3.32	3.75	3.27	3.05	3.80	3.52	ดีมาก
บ้านงอมมด	3.70	3.81	3.82	3.59	3.70	3.67	3.75	3.60	4.00	4.00	3.92	4.00	3.80	3.80	3.80	ดีมาก
บ้านนาต้นโพธิ์	3.78	3.78	3.86	3.17	3.76	3.74	3.78	3.60	4.00	3.82	3.25	3.50	3.05	3.80	3.64	ดีมาก
ชุมชนผาเลือดวิทยาคาร	3.72	3.73	3.74	3.25	3.69	3.73	3.70	3.60	3.50	3.82	3.75	3.66	3.55	3.80	3.66	ดีมาก
บ้านซำบ้อ	3.75	3.78	3.69	3.68	3.68	3.63	3.68	3.60	4.00	4.00	3.42	3.50	3.30	3.80	3.68	ดีมาก
อนุบาลท่าปลา	3.77	3.77	3.67	3.44	3.47	3.49	3.63	3.80	3.84	3.82	3.92	3.77	3.80	3.64	3.70	ดีมาก
ชุมชนไกรลาศวิทยาคม	3.83	3.77	3.21	1.85	3.67	3.60	3.62	3.90	3.70	3.95	3.32	3.77	3.55	3.80	3.54	ดีมาก
บ้านปากปาด	3.01	3.56	3.57	3.49	3.50	3.52	3.50	3.60	4.00	3.71	3.76	3.77	3.55	3.80	3.60	ดีมาก
บ้านห้วยหูด	3.85	3.82	3.87	3.56	3.73	3.07	3.73	3.60	4.00	3.66	3.65	3.77	2.35	3.44	3.58	ดีมาก
บ้านน้ำแพ	3.11	3.69	3.75	3.04	3.65	3.82	3.90	3.60	4.00	3.09	3.35	3.27	3.25	3.80	3.52	ดีมาก
บ้านห้วยครั่ง	3.71	3.74	3.80	3.14	3.80	3.23	3.84	3.10	3.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.67	ดีมาก
อนุบาลบ้านโคก	3.72	3.78	3.80	3.59	3.58	3.57	3.64	3.80	3.50	3.77	3.55	3.76	3.75	3.64	3.68	ดีมาก
บ้านห้วยสุน	3.68	3.86	3.79	3.01	3.19	3.04	3.10	3.60	4.00	3.32	3.68	3.50	4.00	3.60	3.53	ดีมาก

ที่มา : ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง(ปีพ.ศ.2549-2552) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2. 2552 : 28

จากตารางที่ 1 แสดงว่า จากผลการประเมินระดับปฐมวัย รอบสองที่ผ่านมา พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่ไม่ได้มาตรฐานเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ตั้งอยู่นอกเมืองดังนั้นรัฐบาล ควรเร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างบูรณาการในทุกระดับการศึกษาโดยใช้พื้นที่ และโรงเรียนเป็นฐาน ในการบูรณาการทุกมิติ และยึดเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นหลักในการยกระดับคุณภาพของโรงเรียนที่ต่ำกว่า มาตรฐาน แต่ยังมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่ผ่านการประเมินในระดับดีมาก จึงควรศึกษาถึงแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับปฐมวัย ระดับดีมาก เพื่อพัฒนายกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานต่อไป

เมื่อพิจารณารายละเอียดในรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (การศึกษาปฐมวัย) พบว่า จุดเด่นที่เป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษา ปฐมวัย มีดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจุดเด่นที่เป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในแต่ละด้านของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
การบริหาร งานวิชาการ	1. มีการวางแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 – 5 ปี เพื่อให้เด็กเล็กได้อบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถ ของเด็ก 2. มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้องการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนมีการรายงานคุณภาพการศึกษา (SAR) การรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน รายงานกิจกรรมทุกกิจกรรมเมื่อปฏิบัติเสร็จสิ้น 3. การประกันคุณภาพการศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง มีการรายงานการประเมินตนเอง รายงานการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประจำปีอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจุบัน 4. โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ กับ ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น(ปราชญ์ ชาวบ้าน) และหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นเสมอ ทำให้ได้รับความร่วมมือ ด้วยดี ส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
การบริหารงานวิชาการ (ต่อ)	5. ส่งเสริมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้สื่อประกอบการเรียนรู้ จัดกิจกรรมห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ 6. จัดให้มีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 7. วางแผนวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำหนดการพัฒนาหลักสูตรเพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูล จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ 8. การวางแผนพัฒนาการศึกษาได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 9. มีการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาวิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรมกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น 10. มีการส่งเสริมและการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 11. ส่งเสริมให้ครูศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลทำการวิจัยในชั้นเรียน และวางพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
	12. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ ที่สามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม 13. มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการให้กับบุคลากร ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น
การบริหารงานบุคคล	1. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็ก ได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ 2. พัฒนาด้านบุคลากร โดยสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ครูผู้ดูแลเด็ก โดยการปรับให้เป็นพนักงานส่วนตำบลทุกคน พิจารณาปรับค่าตอบแทนให้สูงขึ้น เพราะบุคลากรดังกล่าวก็ทำหน้าที่ เหมือนครูสังกัดอื่น ให้มีการจัดจ้างบุคลากรเพิ่มในตำแหน่งที่ขาดแคลน เช่น นักการ ภารโรง เป็นต้น 3. มีการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรใหม่ๆ และหลากหลาย เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและบุคลากรที่เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้มาถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานได้รับรู้อย่างทั่วถึง 4. บุคลากรของโรงเรียนมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และได้รับการสนับสนุนการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ความสามารถทักษะการทำงานในโอกาสต่าง ๆ กัน บุคลากร มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ส่งผลทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ 5. พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล 6. ส่งเสริมให้บุคลากรผู้สอนได้พัฒนาตนเองสามารถฝึกฝนนักเรียนให้มีความสามารถในสิ่งที่ตนถ่ายทอดได้เป็นอย่างดี 7. พัฒนาและสร้างจิตสำนึกให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามหลัก สมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
	8. จัดให้บริการข้อมูลสารสนเทศแก่นุคลากร และมอบหมายหน้าที่แก่นุคลากรอย่างเหมาะสมตามความรู้ ความสามารถและความถนัด จัดวางระบบการบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน โดยการทำงานเป็นทีม มีการปฐมนิเทศชี้แจงหน้าที่ความรับผิดชอบ และนิเทศ กำกับ ติดตาม ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
	9. ส่งเสริมให้บุคลากรผู้สอนได้พัฒนาตนเองโดยส่งเสริมให้เข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ
	10. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ จนสามารถเผยแพร่และได้รับรางวัล
	11. ส่งเสริมให้บุคลากรทำความดี ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ และแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
	12. มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ชี้แจงภาระงานมาตรฐานคุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงาน ฯลฯ แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ก่อนมีการมอบหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผลและจัดให้มีการพัฒนาตามความเหมาะสมและต่อเนื่อง
	13. มีการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียนให้เกิดความคล่องตัว และได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
การบริหาร งบประมาณ	1. วางแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับมาจากส่วนกลางให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2. งบประมาณที่ได้รับจากการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดมีการบริหารจัดการด้านการศึกษาอย่างทั่วถึง 3. การบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ จัดให้มีการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ อย่างเป็นระบบ ดำเนินงานถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ อย่างมีคุณภาพมีคุณภาพ และเป็นปัจจุบัน 4. การใช้งบประมาณ โรงเรียน โปร่งใส สามารถติดตามตรวจสอบได้ 5. การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณ ตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับ มีความชัดเจนตรวจสอบได้ 6. มีการวางแผน/ดำเนินงาน/ติดตามผล/นำผลการติดตามมาพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการงบประมาณที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง อาทิเช่น การจัดงบประมาณใช้เงินในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างประหยัด คุ่มค่าและมีคุณภาพ 7. วางแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับให้คุ้มค่ากับการบริหารจัดการ 8. การจัดทำและเสนอของบประมาณ วิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาตามข้อตกลงที่ทำกับเขตพื้นที่การศึกษา ด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา ตลอดจนต้นทุน ซึ่งต้องคำนวณต้นทุนผลผลิตขององค์กร และผลผลิตงาน / โครงการ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ 9. การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณ ตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับ นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ อย่างชัดเจน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
	10. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้เงินทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณของสถานศึกษา 11. มีการบริหารการเงิน ดำเนินการเบิกเงิน การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน และการนำส่งเงิน ให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด 12. การบริหารการบัญชี มีการจัดทำบัญชีการเงิน ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสดและเงินฝากธนาคารตามรายงานคงเหลือประจำวัน ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีย่อยและทะเบียน จัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัด 13. มีระบบการตรวจสอบงบประมาณ รายละเอียดที่ชัดเจน โดยคณะกรรมการตรวจสอบ ควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ ให้เป็นปัจจุบัน กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม และเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระบบ
การบริหารงานทั่วไป	1. วางแผนการดำเนินงานธุรการ โดยการศึกษาวิเคราะห์สภาพงานธุรการของสถานศึกษาและระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติเกี่ยวข้อง วางแผนออกแบบระบบงานธุรการให้มีประสิทธิภาพ โดยนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน จัดบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานธุรการ ดำเนินการงานธุรการตามระบบ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงงานธุรการให้มีประสิทธิภาพ 2. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรวางแผนออกแบบการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายใน ระบบการทำงานและการบริหารงานของสถานศึกษา ดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามโครงสร้างติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
	3. วางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ บำรุง ดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
	4. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน ประสานงานกับชุมชนและท้องถิ่นในการสำรวจ ข้อมูล จำนวนนักเรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษา จัดทำสำมะโนผู้เรียน ที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา
	5. การส่งเสริมกิจการนักเรียน จัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด
	6. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาตามโครงสร้างและภารกิจสถานศึกษา วางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในสถานศึกษา ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดและปรับปรุงให้เหมาะสม
	7. มีการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลที่เน้นความสำเร็จของงาน
	8. การบริหารงานกิจการนักเรียน จัดกิจกรรมนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนและมีแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการประเมินผล สรุปรายงานและนำผลไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา
	9. การจัดระบบงานธุรการในสถานศึกษา จัดให้มีงานสารบรรณอย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการใช้งาน ดำเนินการได้ครบถ้วน รวดเร็ว เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ
	10. การพัฒนาอาคารสถานศึกษาและสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะกับการเรียนรู้ของนักเรียน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้าน	แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย
	11. การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ครบถ้วนและเป็นระบบ มีการนำข้อมูลที่ได้มาใช้วางแผนปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา
	12. มีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของโรงเรียนทำให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เสริมสุขภาพอนามัยปลอดภัย และส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ
	13. มีการวางแผน พัฒนา และติดตามงานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

มณฑา โฉมราช (2548 : 68) วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้ง 6 ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ และการบูรณาการการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารและครูสอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหามากที่สุด ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ไทรนาถ ศรีจันทร์ (2548 : 76) วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลางและมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆคือ การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และผลการวิจัยพบประเด็นปัญหาคือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย โดยตรง และเป็นครูจ้างสอนชั่วคราว คณะกรรมการบริหารหลักสูตรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลไปใช้ในการปรับปรุง

พัฒนา สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาควรจัดครูผู้สอนที่จบ การศึกษาในสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ควรอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อพัฒนาครูผู้สอนและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย และควรประเมินผลการใช้หลักสูตร นิเทศ ติดตามผลและปรับปรุงพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จำนงค์ สมควร (2544 : 55-57) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ได้มีการ ปฏิบัติงานเกือบทุกงานในส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียน แต่ก็ยังพบส่วนใหญ่ที่ยัง ไม่ได้ปฏิบัติ ดังนั้น ประเมินผลงานตามแผนงาน ปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ ประเมินผลการนำ หลักสูตร ไปใช้ประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ การเรียนการสอน วัดผลประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง ประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุด จัดทำแผนการใช้ห้องสมุดกำหนดบทบาทของผู้นิเทศไว้อย่างชัดเจน สำหรับปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนครูไม่ได้หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ครูไม่เปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดแคลนงบประมาณ ไม่มีการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริง หนังสือห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ขาดครูผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์และผู้นิเทศ ไม่มีเวลาที่จะทำการนิเทศอย่างจริงจัง

เอกวิทย์ นุ่มนวลศรี (2545 : 46) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนทางดง บ้านตาล อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงาน วิชาการโรงเรียนเกือบทุกงานที่เกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและ การวัดผลประเมินผล แต่ก็ยังมีบางส่วนไม่ปฏิบัติ ดังเช่น ประเมินการใช้หลักสูตร วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของหลักสูตรแม่บทกับแผนการสอน นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีที่ ผ่านมาใช้ในการวางแผนการสอน จัดทำวิจัยในชั้นเรียนและเก็บข้อมูล จุดเด่น จุดด้อย ของนักเรียน รายบุคคล บันทึกการใช้สื่อการเรียนการสอน ประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนจัดเก็บสื่อการ สอนอย่างเป็นระบบ เสนอผลการประเมินในการประเมินทางวิชาการ พัฒนาเครื่องมือประเมินผล ให้ครอบคลุมจุดประสงค์ และประเมินผลก่อนเรียนเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน

อดุลย์ จำรัส (2550 : 190) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียน ขนาดเล็กในเขตพื้นที่ การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหาร ครู วิชาการ และครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอนมีทัศนะเกี่ยวกับสภาพ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ผู้บริหาร ครูวิชาการและครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษา

แม่ฮ่องสอน เขต 2 ดังนี้ ผู้มีส่วนร่วมไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ครูไม่ครบชั้น สอนหลายวิชา การนิเทศการเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ขาดแคลนสื่อ เทคโนโลยีทางด้าน IT ขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนในการวัดผลประเมินผล และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ดังนี้ ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้วยหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้แก่บุคลากรและผู้มีส่วนร่วมในโรงเรียน ควรจัดสรรอัตรากำลังให้ครบชั้นเรียน ผู้บริหาร และ คณะกรรมการนิเทศการเรียนการสอนควรนิเทศตามแผนที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ควรหางบประมาณบริจาคจากหน่วยงานอื่นและหน่วยงานเอกชน ควรจัดอบรมเกี่ยวกับด้านการวัดผล ประเมินผล

ศศิธร เกิดเนตร์ (2547 : 60) วิจัยเรื่อง สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สำหรับความคาดหวังการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านครูผู้สอนค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สมร คำน้อย (2547 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษาที่พัฒนาสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ส่วนผลการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า เนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสภาพท้องถิ่นด้านต่างๆ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น

กนกขวัญ ประชุมพรรณ (2547 : 82) วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาล จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทั้ง 7 ด้านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเตรียมการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งเน้นในการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดประชุมครูเพื่อวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศภายในโดยครูผู้สอนประชุมร่วมกันเพื่อพัฒนาการสอน ด้านการสรุปผลการดำเนินการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนา และด้านการปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการดำเนินงาน ปัญหา ข้อเสนอแนะมาเป็นฐานข้อมูลใน

การพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ส่วนสภาพปัญหาในการบริหารหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครองคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นหน้าที่ของโรงเรียน ครูยังขาดความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ไม่มีการวางแผนการนิเทศภายใน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนน้อย กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง บ้านกับโรงเรียนไม่หลากหลาย ขาดการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ การนิเทศไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการวิเคราะห์และสรุปผล ขาดข้อมูลพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงหลักสูตร

ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : 76) วิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วน ตำบล ในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ได้แก่ ครูที่เลี้ยงหรือครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวกับ หลักสูตร การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินพัฒนาการของเด็ก ไม่มี อาคารสถานที่เป็นของตนเอง ขาดงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กมีไม่เพียงพอ การประชาสัมพันธ์สื่อสารกับผู้ปกครองยังมีน้อยเกินไป ผู้ปกครองใช้เวลาดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กน้อย สำหรับข้อเสนอแนะคือ ควรมีการพัฒนาครูที่เลี้ยงหรือครูผู้สอนด้วยการให้ศึกษาต่อ การฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานและการสนับสนุนเอกสารทางวิชาการ ควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือ แนะนำ โดยศึกษานิเทศก์ หรือผู้ที่มีประสบการณ์เฉพาะด้าน

ณัชชา ศรีวิชัยรัตน์(2548 : 59) วิจัยเรื่องศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์พบว่า เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้านสื่อการเรียนการสอนมีปัญหาอยู่ในระดับมากด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินพัฒนาการมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยรูปแบบการบริหารงานวิชาการการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์ มีดังนี้

1. ปัญหาการประเมินผลหลักสูตรเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู รูปแบบการแก้ปัญหา
 - 1.1 ประชุมชี้แจงครู
 - 1.2 วิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร
 - 1.3 ปรับปรุงแก้ไขการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 1.4 ปรับปรุงพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
 - 1.5 ประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร
2. ปัญหาการวิจัย พัฒนาการใช้สื่อ และมีการปรับปรุงนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ รูปแบบการแก้ปัญหา

- 2.1 สสำรวจความต้องการ
- 2.2 สร้างความตระหนัก
- 2.3 จัดสรรงบประมาณ
- 2.4 จัดอบรมการใช้สื่อ
- 2.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม

สมพิศ ศุภพงษ์ (2540 : 93-95) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนบุคลากร ด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานมากที่สุด ทุกด้าน ส่วนปัญหาอุปสรรคสำคัญที่สุด คือ ไม่สามารถจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถได้ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรต่ำกว่าเกณฑ์ บุคลากรที่ได้รับมาไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ และขาดงบประมาณสนับสนุน และครูหนึ่งคนต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายหลายอย่าง

สมชาย วิริยะคุปต์ (2543 : 67) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน คือ การจัดทำแผนงานบุคลากรของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ด้านการจัดวางบุคลากร คือ จัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบของครู เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ด้านการบำรุงบุคลากร คือการส่งเสริมบุคลากรให้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิหรือเข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ ส่วนปัญหาการบริหารงานบุคลากรที่พบในระดับสูงสุดแต่ละด้าน ได้แก่ โรงเรียนไม่ได้รับการบรรจุตำแหน่งครูตามสาขาวิชาเอกตามที่โรงเรียนต้องการ โรงเรียนไม่สามารถจัดครูเข้าสอนได้ตามความรู้ความสามารถ ความถนัดตามสาขาวิชาเอก ขาดสวัสดิการอื่นๆ นอกเหนือจากสวัสดิการที่ทางราชการจัดให้ และขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ในการพัฒนาบุคลากร

ประทวน สมบูรณ์ (2540 : 65) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโรงเรียนมัธยมขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติการ

บริหารงานบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติในระดับมากเพียงด้านเดียว คือด้านพัฒนาบุคลากร นอกนั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาในโรงเรียน มีปัญหาการบริหารบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับปัญหาจากน้อยไปหามาก จะได้ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ 3) แนวทางในการพัฒนาการบริหารบุคลากร พบว่าเพื่อการพัฒนาการบริหารบุคลากรให้มีคุณภาพสูงสุด ควรจะให้อันดับความสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ งานวางแผนเพื่อพัฒนาครู งานประเมินการปฏิบัติงานของครู และงานนิเทศภายในโรงเรียน

ต่อศักดิ์ เพื่อปัญหา (2548 : 89) วิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านบริหารงบประมาณตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ รัฐบาลควรจะพิจารณาความเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ หรือการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล นอกจากนั้นภาครัฐควรจัดให้มีการอบรม ศึกษาด้านวิชาการ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายในราคาต่ำ และผู้บริหารควรจัดให้มีเอกสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

สุริยะ สุระเสียง (2547 : 87) วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านบริหารจัดการ ด้านการประสานงาน และการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งด้านการมีส่วนร่วม สภาพการจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาในการจัดการด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ ด้านงบประมาณ และด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

มณฑา เทียนขาว (2547 : 90) วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนสภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

งานวิจัยในต่างประเทศ

Inman- Freitas, Deborah (1991 : 239) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเงินที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนชนบท ปัญหาและแนวทางแก้ไข มีดังนี้ ปัญหารายรับซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่สุดในการหมุนเวียนเงินสด ซึ่งเกิดจาก 2 สาเหตุหลัก คือ การได้รับเงินช่วยเหลือ 30% จากรัฐหลังจกลิ้นปีงบประมาณ และการได้รับภาษีต่ำกว่ากำหนด ทำให้เขตพื้นที่ต้องยืมเงินเพื่อให้ครอบคลุมกองทุน จนกว่าจะได้รับเงินกองทุนมา การอนุมัติงบประมาณล่าช้าทำให้ไม่ทราบว่าจะได้รับงบประมาณเท่าไร ทำให้ต้องมีการปรับงบประมาณเสมอๆ ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น 10-20 % ทุกปี ขณะที่รายรับเพิ่ม 2-4% ค่าใช้จ่ายหลายรายการเป็นงบที่เพิ่มขึ้นมาก เช่น ค่าใช้จ่ายการศึกษาพิเศษ ต้นทุนค่าประกันสุขภาพ รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใหม่เพราะการออกกฎหมายใหม่ๆ เป็นต้น และการจัดการเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งตำราและอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา ค่าจ้างเพื่อให้ครูอยู่ทำงานต่อไป หลายโรงเรียนได้รับงบประมาณไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถจัดให้มีโปรแกรมการศึกษาที่มีคุณภาพได้

Anderson and Grinberg (1998 : 235) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาที่เหมือนการฝึกระเบียบวินัย: การให้อำนาจที่เหมาะสม การอภิปรายและวิธีการ ผลการวิจัยพบว่า ในการบริหารในหน่วยงานที่ต้องอาศัยหลักการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมและการดำเนินการที่มาจากแรงผลักดันทางระเบียบปฏิบัติที่ต้องอาศัยกระบวนการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ โดยการใช้นวัตกรรมที่เรียกว่า Foucault นอกจากนี้ อิทธิพลของการมีระเบียบวินัยในองค์กร จะช่วยให้การดำเนินการในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น มีการกระจายอำนาจที่เหมาะสมในหน่วยงานต่างๆ นอกจากนั้นยังมีส่วนร่วมในการใช้และแสวงหาทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรทางการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการจัดการศึกษาปฐมวัย และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (พ.ศ.2549-2552) ในระดับปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อการศึกษาเพื่อศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมากในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั่วไป ที่จะนำข้อมูลสารสนเทศไปประยุกต์ใช้เพื่อการส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุง ตลอดจนใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังตารางแสดงการออกแบบ วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ตัวแปร	เครื่องมือ	ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	สถิติ
เพื่อศึกษาการ	การบริหาร	แบบสัมภาษณ์	1. ผู้บริหาร (ประชากร)	การ
บริหารจัดการ	จัดการ	แบบสอบถาม	2. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	วิเคราะห์
การศึกษาปฐมวัย	การศึกษา		(ประชากร)	เชิงเนื้อหา
	ปฐมวัย		3. คณะกรรมการการศึกษา	ความถี่
			ขั้นพื้นฐาน (ประชากร)	ร้อยละ
			4. ผู้ปกครอง (กลุ่มตัวอย่าง)	

สำหรับรายละเอียดการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ขอนำเสนอรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 623 คน ใน 13 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 โรงเรียนอนุบาลท่าปลา(ชุมชนร่วมจิตร) โรงเรียนบ้านงอมมด โรงเรียนบ้านนาต้นโพธิ์ โรงเรียนชุมชนผาเลือดวิทยาคาร โรงเรียนบ้านซำบ้อ โรงเรียนชุมชนไกรลาศวิทยาคม โรงเรียนบ้านปากปลา โรงเรียนบ้านห้วยหูด โรงเรียนบ้านน้ำแพ โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง โรงเรียนอนุบาลบ้านโคก และโรงเรียนบ้านห้วยสูง โดยจำแนกเป็นดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 13 คน
2. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 22 คน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 116 คน
4. ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 472 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากประชากรทั้งหมด สำหรับผู้ปกครองนักเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาโดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน จากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 472 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 256 คน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

รายการ	จำนวน (คน)
ผู้บริหารโรงเรียน	13
ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	22
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	116
ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย	256
รวม	407

จากตารางที่ 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 13 คน (ใช้ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 13 โรงเรียน) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 22 คน (ใช้ครูผู้สอนระดับ ปฐมวัยทั้งหมด) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 116 คน (ใช้กรรมการสถานศึกษา ทั้งหมด แต่ไม่รวมถึงผู้บริหาร โรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้แทนครูที่สอนระดับ ปฐมวัย) และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 256 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครซีและมอร์แกน แล้วดำเนินการสุ่มผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยด้วยวิธีการจับสลาก ตามสัดส่วนของประชากร รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำแนกตามโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	ผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัย	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1	141	64
โรงเรียนอนุบาลท่าปลา	60	27
โรงเรียนบ้านจอมมด	12	12
โรงเรียนบ้านนาคันโพธิ์	18	18
โรงเรียนชุมชนผาเลือดวิทยาคาร	30	14
โรงเรียนบ้านซำบ้อ	8	8
โรงเรียนชุมชนไกรลาศวิทยาคม	45	20
โรงเรียนบ้านปากปาด	39	18
โรงเรียนห้วยหูด	6	6
โรงเรียนบ้านน้ำแพ	16	16
โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง	18	18
โรงเรียนอนุบาลบ้านโคก	54	24
โรงเรียนบ้านห้วยสูง	25	11
รวม	472	256

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม รายละเอียด ดังนี้

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์มี จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และฉบับที่ 2 ใช้สำหรับสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

การสร้างและหาคุณภาพแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตามขอบข่ายดำเนินงานของโรงเรียน 4 ด้าน ตัวอย่างเครื่องมือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงกำหนดกรอบเนื้อหาของเครื่องมือ
2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยการร่างแบบสัมภาษณ์ขั้นต้น
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขปรับปรุง
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความแม่นยำตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์
5. นำเครื่องมือไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูลจริง จำนวน 2 คน ว่ามีความเข้าใจข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และสามารถตอบคำถามตรงตามที่ต้องการหรือไม่ โดยนำไปใช้กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร ในอำเภอบ้านโคก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 2 โรงเรียน
6. นำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ที่นำไปทดลองใช้มาปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง และวิเคราะห์คุณภาพข้อมูลทั้งหมดแล้วรายงานผลในรายงานการวิจัย

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม มีจำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ใช้สำหรับสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 20 ข้อ และฉบับที่ 2 ใช้สำหรับสอบถามผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 20 ข้อ โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

การสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาได้ยึดกรอบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามขอบข่ายการดำเนินงานโรงเรียน 4 ด้านโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ ขอบเขตเนื้อหา และนิยามศัพท์ของการศึกษาเพื่อให้เข้าใจ และวางแผนแนวทางดำเนินการศึกษาให้ตรงตามวัตถุประสงค์
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ตามขอบข่ายงาน 4 ด้าน
3. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือ โดยดำเนินการดังนี้
 - 3.1 กำหนดขอบข่ายของการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก
 - 3.2 ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยสร้างแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 ใช้สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และฉบับที่ 2 ใช้สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับ ปฐมวัย
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ เนื้อหา ภาษา ส่วนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอให้ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้องเพื่อหาความแม่นยำเฉพาะหน้า (Face Validity) ความแม่นยำตามเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำผลการตรวจสอบความถูกต้องของ แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วคำนวณหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) เมื่อ ปรับปรุงแก้ไขแล้วได้ค่า IOC ของแต่ละข้อโดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเป็นคำถามที่ใช้ได้ ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 ทุกข้อ
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้ถูกต้อง สมบูรณ์ แล้วดำเนินการจัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยบันทึกเสนอบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เพื่อออกหนังสือถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากสถานศึกษาดังกล่าว

2. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก โดยกำหนดระยะเวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 4 สัปดาห์

3. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อนำแบบสอบถามให้กับคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ดำเนินการติดตามแบบสอบถามกลับ กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมาณ 4 สัปดาห์

4. ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามด้วยตนเอง ดำเนินการ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งใช้กรณีวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล ผู้วิจัย ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิด ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำผลการสัมภาษณ์มารวบรวมประมวลเนื้อหาแล้วจัด เรียงลำดับแยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2. ข้อมูลจากการสอบถามใช้สถิติร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 13 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 22 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 116 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 256 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชี และมอร์แกน แล้วดำเนินการสุ่มผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยด้วยวิธีการจับสลาก ตามสัดส่วนของประชากรโดยผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การนำเสนอข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูล รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 6 – 9

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้บริหารโรงเรียน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยฐานะ		
ชำนาญการพิเศษ	13	100.00
อายุ		
40-49 ปี	4	30.78
50-59 ปี	9	69.23

ตารางที่ 6 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง		
1-10 ปี	2	15.38
11-20 ปี	9	69.23
21-30 ปี	2	15.38
ระยะเวลาที่อยู่โรงเรียนนี้		
1-5 ปี	4	30.77
6-10 ปี	4	30.77
11-15 ปี	3	23.08
16-20 ปี	2	15.38
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 13 คน เป็นเพศชายทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษทั้งหมด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100 อายุระหว่าง 50-59 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 ระยะเวลาอยู่โรงเรียนนี้ ระหว่าง 1-5 ปี และ 6-10 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 ได้ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของครูผู้สอนระดับปฐมวัย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
วิทยฐานะ		
ชำนาญการพิเศษ	17	77.27
ชำนาญการ	5	22.73
อายุ		
30-39 ปี	6	27.27
40-49 ปี	9	40.91
50-59 ปี	7	31.82

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง		
1-10 ปี	5	22.73
11-20 ปี	15	68.18
21-30 ปี	2	9.09
ระยะเวลาที่อยู่โรงเรียนนี้		
1-5 ปี	10	45.45
6-10 ปี	11	50.00
11-15 ปี	1	4.55
รวม	22	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 22 คน เป็นเพศหญิงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 77.27 อายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 68.18 ระยะเวลาอยู่โรงเรียนนี้ ระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50 ได้ทำการสัมภาษณ์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 8 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	70	60.34
หญิง	46	39.66
2. อายุ		
21-30 ปี	20	17.24
31-40 ปี	45	38.79
41 - 50 ปี	35	30.17
51 - 60 ปี	16	13.79

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	106	91.38
ปริญญาตรี	10	8.62
4. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง		
ประธานกรรมการ	13	11.21
กรรมการ	103	88.79
รวม	116	100.00

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 116 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.34 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.79 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 91.38 และโดยส่วนใหญ่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 88.79

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	124	48.59
หญิง	132	51.41
2. อายุ		
21-30 ปี	29	11.31
31-40 ปี	118	46.27
41 - 50 ปี	66	25.71
51 - 60 ปี	43	16.71

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. สถานภาพปัจจุบัน		
ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1	129	50.39
ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2	127	49.61
รวม	256	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 256 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.41 อายุระหว่าง 31–40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.27 และโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 50.39

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมากในขอบข่ายการบริหารงาน 4 ด้าน พบว่า

1. การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานตามภารกิจหลักของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตร การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล การให้การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการศึกษาปฐมวัยให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ทดลองพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการระดับปฐมวัย ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยได้ผล ดังนี้

1.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย

จากการการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 13 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 22 คน พบว่า

1.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทุกโรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และชุมชน เน้นการจัดประสบการณ์โดยคำนึงถึงตัวเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคล บริหารจัดการโดยการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เช่น ห้องสมุด ห้องนั่งเล่นตามมุมต่าง ๆ

ของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้กับเด็กปฐมวัย และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีส่วนในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ สนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย และมีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเป็นรายปีการศึกษา โรงเรียนมีการจัดเตรียม ความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร โดยจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย มาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้แต่ละชั้นปี เวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ การจัด สิ่งแวดล้อม บรรยากาศการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ การประเมินพัฒนาการของเด็ก การวางแผนการใช้หลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ตลอดจนการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยการจัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกัน พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้หลักสูตรปฐมวัยของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน ดังเช่น ผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ โรงเรียนเราเป็น โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชน การดำเนินงานทุกอย่างของ โรงเรียนก็ต้องมีการสอบถามชุมชนก่อนว่าเขามีความต้องการหรือไม่ เห็นด้วยหรือไม่ โดยการ ประชุมกับผู้ปกครองของนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างการทำหลักสูตรสถานศึกษา เราก็จะประชุมกันเพื่อให้หลักสูตรของ โรงเรียนเราสอดคล้องกับความต้องการของเขา ”

และผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ว่า “บางที่ช่วงวันหยุด พวกครูก็ไม่ได้หยุด เพราะ ผู้อำนวยการจะส่งไปอบรมที่นั่น ที่นี้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของเรา คือ ถ้าเราได้ไปรู้ไปเห็นว่าที่อื่นเขา ทำอย่างไร เราก็นำมาเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของ โรงเรียนเรา ให้เด็กมีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น ”

1.1.2 ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทุกโรงเรียนมีการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับ การพัฒนาจากความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชนมาใช้พัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึง การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์ที่กำหนดตามหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย และบรรลุตามมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น จัดทำกำหนดการ จัดประสบการณ์เป็นรายปี โดยนำสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษามาจัดเรียงให้เหมาะสม

กับช่วงจังหวะเวลาที่สอดคล้องกับสภาพและกิจกรรมของเด็กปฐมวัยและชุมชน จัดให้มีทั้ง ส่วนที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ล่วงหน้า ส่วนที่เปิดโอกาสให้เด็กคิดริเริ่มตามความสนใจ และส่วนที่เอื้อ ให้เด็กได้เรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่อาศัยอยู่ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนา เด็กให้ครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้กำหนดไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักการ แนวทางการจัดประสบการณ์ และรูปแบบการจัดประสบการณ์ในหลักสูตร นวัตกรรมที่กำหนดไว้ และดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่กำหนด จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้ มีสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีการประเมินพัฒนาการ และการเจริญเติบโตของเด็กอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ดังเช่น ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนให้กับนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง และความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล โดยอาศัยประสบการณ์จาก การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และการรับรู้สิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวของนักเรียน ”

1.1.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตร

ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร ทุกโรงเรียนมีการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัย โดยได้กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลทั้งการเตรียมการจัดหลักสูตร และการดำเนินการจัดหลักสูตรทุกเรื่อง โดยรวบรวมข้อมูลจากการสอบถามครูผู้สอนและคณะครู สังกัดการปฏิบัติงานของครูและผู้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร การตรวจผลงานของครู และ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตร มีการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และมีการรายงานผลการประเมิน โดยมีการประเมินผลในระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ และ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ในการติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร ดังเช่น ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ ไว้ว่า “ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร ผู้บริหารได้มีการนิเทศติดตาม และประเมินการสอน ตรวจสอบแผนการสอนระดับปฐมวัย รวมทั้งนิเทศการสอน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2546 ”

1.1.4 ด้านการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ด้านการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทุกโรงเรียนมีการบริหารจัดการศึกษา ปฐมวัย โดยได้กำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่อยู่ในพื้นที่ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถอยู่ร่วมและเรียนรู้ ร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยให้ครูผู้สอนได้ออกแบบการจัดประสบการณ์ที่เน้นการ กระทำสิ่งต่างๆ ร่วมกัน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้ควบคู่กับ

เด็กปกติ อีกทั้งโรงเรียนยังได้มีการจัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้จัดสภาพแวดล้อมให้เป็นสิ่งเสริมแรงสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังเช่น ผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูปฐมวัยจะต้องช่วยเหลือเด็กพิเศษมากกว่าเด็กปกติและจะต้องดูแลใกล้ชิด คอยสังเกตพฤติกรรมของเด็ก เพราะเด็กพิเศษจะมีพัฒนาการและการรับรู้ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละด้าน”

และ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ครูผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการช่วยเหลือนักเรียนหลายด้าน เช่น ทำความเข้าใจธรรมชาติของเด็กนักเรียนแต่ละคน ร่วมมือกับผู้ปกครองในการสังเกตพฤติกรรมระหว่างอยู่โรงเรียนกับอยู่บ้าน สนับสนุนกิจกรรมดี ๆ ที่มีต่อความรู้สึกของนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีอยู่ร่วมกันกับสังคมอื่นได้”

1.1.5 ด้านการเป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาด้านวิชาการ

ด้านการเป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาด้านวิชาการ ทุกโรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้ครูได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรเข้ารับการอบรมการทำงานวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการศึกษา มีการอบรมการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน และมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ ดังเช่น ครูผู้สอนบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ด้านการ เป็นแหล่งศึกษา วิจัยและทดลอง และพัฒนาด้านวิชาการ โรงเรียนมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสามารถนำแผนการสอนไปปรับใช้ รวมทั้งทำการวิจัยในชั้นเรียนทุกปีการศึกษา และทดลองการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เด็ก มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้เด็กเป็นผู้ลงมือทำด้วยตัวเอง และสรุปผลออกมาเป็นรูปเล่ม และป้ายประชาสัมพันธ์”

และครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า “ครูที่มีโอกาสได้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ จะเป็นบุคคลที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่หลากหลายรูปแบบ เหมาะกับความต้องการของเด็กปฐมวัยที่เป็นวัยเตรียมความพร้อมก่อนเรียน”

1.1.6 ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ

ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ ทุกโรงเรียนมีการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย โดยได้จัดให้มีการสำรวจความต้องการในการเรียนระหว่างปิดภาคเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง

เพื่อจะได้จัดกิจกรรมอย่างเหมาะสมและเพิ่มเติมประสบการณ์ของนักเรียนให้เหมาะสม เน้นการสอนแบบบูรณาการของวิชาต่างๆ จัดกิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ ของผู้เรียน ผู้บริหารมีการประชุมผู้ปกครอง ชุมชน ให้เห็นและเกิดความมั่นใจในการส่งบุตรหลาน มาเรียนในสถานศึกษา เดือนละ 1 ครั้ง สำหรับเด็กระดับปฐมวัยพัฒนาการเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครองต้องคอยสังเกตอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เด็กมีส่วนร่วม ในการทำ กิจกรรมต่าง ๆ โดยให้เด็กเป็นผู้ลงมือทำด้วยตัวเอง และสรุปผลออกมาเป็นรูปเล่มและป้าย ประชาสัมพันธ์ มีการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ โดยนำเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาวิชาการ และ จัดนิทรรศการแสดงผลงานครูและนักเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษา ดังเช่น ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบาง ท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“โรงเรียนจะมีการประชาสัมพันธ์ กับ ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น(ปราชญ์ชาวบ้าน) และ หน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นเสมอ ทำให้ได้รับความร่วมมือด้วยดี ส่งผลทำให้เกิดประโยชน์ต่อการ จัดการเรียนการสอน”

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย

จากการสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 116 คน และผู้ปกครอง นักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 256 คน พบว่า

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่า การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับ ดีมากในด้านการบริหารงานวิชาการนั้น โรงเรียนได้มีการจัดประชุมร่วมกับคนในชุมชนเพื่อ ร่วมกันกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น มีการจัดสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและห้องเรียนให้เหมาะสม และเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถพัฒนาตนเองได้ควบคู่กับเด็กปกติ และนอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความต้องการของผู้ปกครองเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักเรียน รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 10-11

ตารางที่ 10 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานวิชาการ

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	โรงเรียนมีการจัดประชุมร่วมกับคนในชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษา	109	93.97	7	6.03
2	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น	114	98.28	2	1.72
3	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียน	110	94.83	6	5.17
4	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้ควบคู่กับเด็กปกติ	96	82.76	20	17.24
5	โรงเรียนได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักเรียน	80	68.97	36	31.03

จากตารางที่ 10 แสดงว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่า การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 คือ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 98.28 ($f=114$) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 คือ โรงเรียนได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ความต้องการของผู้ปกครองเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.97 (f=80)

ตารางที่ 11 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานวิชาการ

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	โรงเรียนมีการจัดประชุมร่วมกับคนในชุมชน เพื่อร่วมกันกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษา	247	96.40	9	3.59
2	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น	239	93.31	17	6.68
3	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียน	230	89.97	26	10.02
4	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้ควบคู่กับเด็กปกติ	214	83.54	42	16.45
5	โรงเรียนได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักเรียน	240	93.83	16	6.16

จากตารางที่ 11 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่า การบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 คือ โรงเรียนมีการจัดประชุม

ร่วมกับคนในชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 96.40 ($f=247$) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 คือ โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้ควบคู่กับเด็กปกติ คิดเป็นร้อยละ 83.54 ($f=214$)

ซึ่งจากข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สรุปได้ว่า จุดเด่นของการบริหารงานวิชาการ คือ มีการนำหลักสูตรปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา พัฒนาผู้เรียนครบทั้ง 4 ด้าน เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและพัฒนาตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน มีสื่อที่ใช้ประกอบการสอนที่หลากหลายและครบถ้วน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น มีระบบการวัดและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณ เป็นการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและจัดลำดับความสำคัญ การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิตและตัวชี้วัดของระดับปฐมวัย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตลอดจนการรายงานผลการดำเนินงานระดับปฐมวัย ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ได้ผล ดังนี้

2.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า

2.1.1 ด้านการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

ด้านการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ พบว่า ทุกโรงเรียนได้มีวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการใช้จ่ายงบประมาณ และตอบสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีการวิเคราะห์สถานภาพของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ว่ามีจุดเด่น จุดด้อยที่ควรปรับปรุงในด้านใด เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ โครงการ และวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงาน โดยการศึกษาตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามสภาพหรือไม่ มีข้อควรแก้ไขปรับปรุงในเรื่องใด อย่างไร จะพัฒนาได้อย่างไร ในประเด็น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

และแผนการจัดประสบการณ์ กระบวนการจัดประสบการณ์ ตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาบุคลากร การประสานงานกับครอบครัวและชุมชน การวิเคราะห์ผลผลิต เพื่อตรวจสอบผลผลิต คุณภาพเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จัดลำดับความสำคัญ ในประเด็นที่เป็นปัญหาต้องแก้ไขจากมากไปน้อย ประเด็นที่น่าพอใจ ประเด็นที่เฝ้าต่อการดำเนินงาน และอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินงาน การกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิตและตัวบ่งชี้ โดยวิเคราะห์ทางเลือกในการพัฒนาที่มีความเป็นไปได้จากผลการวิเคราะห์ กลยุทธ์ เป้าหมายการให้บริการ ผลผลิต และตัวบ่งชี้ของต้นสังกัด เพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาให้สูงขึ้นตามที่กำหนด จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย มีการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ เป้าหมาย การดำเนินงาน และตัวบ่งชี้ของสถานศึกษาพร้อมจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้รูปแบบจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษา กำหนด มีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของการเสนอของบประมาณของโรงเรียน มีการจัดทำ ข้อตกลงของโรงเรียนกับเขตพื้นที่การศึกษาในการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน และแต่ละ กลุ่มงานของโรงเรียนได้เสนอแผนการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีการวิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญ ของภารกิจที่ต้องดำเนินงานตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และให้แต่ละกลุ่มงานจัดทำรายละเอียด แผนปฏิบัติการประจำปีอย่างชัดเจน เพื่อการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และ โรงเรียนมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของการศึกษาปฐมวัย โดยคณะกรรมการ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและให้คำปรึกษาในการวางแผนจัดสรรและการ ใช้จ่ายงบประมาณ มีการเสนอของบประมาณตามความเหมาะสม เพื่อการดำเนินงานให้เป็นไป ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย กลยุทธ์ที่กำหนดไว้ มีการจัดสัดส่วนของงบประมาณ ดังเช่น ผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนไว้ว่า

“การจัดทำและเสนอของบประมาณของโรงเรียนเราจะมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ของสถานศึกษาตามข้อตกลงที่ทำกับเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา ตลอดจน ต้นทุน ซึ่งต้องคำนวณต้นทุนผลผลิตขององค์กร และผลผลิตงาน / โครงการ จัดทำข้อมูล สารสนเทศ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อจัดการศึกษาของสถานศึกษา แล้วค่อย จัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ”

2.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ

ด้านการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ พบว่า ทุกโรงเรียนมีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผล การใช้จ่ายงบประมาณการดำเนินงานบริหารงบประมาณ โดยการ

ติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมและระยะเวลาที่กำหนด การเบิกจ่ายถูกต้องตามระเบียบงบประมาณ การใช้จ่ายที่มีความคุ้มค่า และประหยัด มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อการตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน และรายงานต่อผู้บริหารทราบ โดยคณะทำงานดังกล่าว จะกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานโดยมีการแจ้งให้แต่ละกลุ่มงานทราบอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุเพื่อการจัดทำบัญชีพัสดุและสินทรัพย์การเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดหา ควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียนชัดเจน โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องมีการสรุป และรายงานผลการดำเนินงานให้หัวหน้าฝ่ายและผู้บริหารทราบเป็นระยะหรือแต่ละไตรมาส และติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนด มีการเบิกจ่ายที่ถูกต้องตามระเบียบงบประมาณ ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า และประหยัด ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ดังเช่นผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนไว้ว่า

“ ก่อนสิ้นปีงบประมาณมาพวกเราก็ต้องมารวบรวมแผนแล้วว่าในปีต่อไปจะอย่างไร จะทำอะไรบ้าง มาทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน งบประมาณส่วนไหนที่เราใช้เงิน โรงเรียน หรือส่วนไหนเราจะขอสนับสนุนจากผู้ปกครอง หรือจากหน่วยงานอื่นๆ ”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ ด้านการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ ทางโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณ ตกแต่งห้องเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย ”

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย พบว่า

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมากในด้านการบริหารงบประมาณ นั้น ในแต่ละปีโรงเรียนมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปอย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชน การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน และโรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินการพร้อมการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้กับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองได้ทราบ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 12 - 13

ตารางที่ 12 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	ในแต่ละปีโรงเรียนมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	105	90.52	11	9.48
2	โรงเรียนมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	90	77.59	26	22.41
3	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปอย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชน	100	86.21	16	13.79
4	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน	108	93.10	8	6.90
5	โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินการพร้อมการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้กับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองได้ทราบ	98	84.48	18	15.52

จากตารางที่ 12 แสดงว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 คือ การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.10 (f=108) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 คือ

โรงเรียนมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 77.59 (f=90)

ตารางที่ 13 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงบประมาณ

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	ในแต่ละปีโรงเรียนมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	232	90.74	24	9.25
2	โรงเรียนมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	199	77.63	57	22.36
3	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปอย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชน	220	86.12	36	13.88
4	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน	238	93.05	18	6.94
5	โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินการพร้อมการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้กับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองได้ทราบ	217	84.83	39	15.52

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่าการบริหารจัดการ การศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 คือ การใช้จ่ายงบประมาณของ โรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.05 ($f=238$) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 คือ โรงเรียนมีการ สืบถามความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการ ใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 77.63 ($f=199$) ซึ่งจากข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สรุปได้ว่าจุดเด่นของการบริหารงาน งบประมาณ คือ การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษาจัดสรรงบประมาณตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับ มีความชัดเจน ตรวจสอบได้

3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก คุณสมบัติครูผู้สอนปฐมวัย การพัฒนาครูผู้สอน ปฐมวัย การสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย การจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ การติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงานบุคคล ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถามจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ได้ผล ดังนี้

3.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า

3.1.1 ด้านการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก

ด้านการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการบริหาร จัดการการศึกษาปฐมวัย โดยจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานโดยมอบหมายภาระงานและความ รับผิดชอบให้ฝ่ายต่างๆอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับจำนวน นักเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครูผู้สอนได้ดูแลเด็กอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยครูผู้สอน 1 คน ต่อนักเรียนระดับปฐมวัย 15 คน บางโรงเรียนมีจำนวนเด็กมาก ได้มีการนำระบบอาสาสมัคร เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครองมาเป็นพี่เลี้ยงเสริมกำลังอัตราส่วนระหว่างครูผู้สอนกับเด็ก เพื่อเอื้อประโยชน์กับ เด็ก มีการจัดครูผู้สอนระดับปฐมวัยตรงตามวุฒิการศึกษา ความรู้ความสามารถ และความถนัด ดังเช่นผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนไว้ว่า

“ โรงเรียนเราพยายามที่จะให้มีครูที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก เพราะการดูแลเด็กในวัยนี้ จำเป็นที่จะต้องดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรเราไม่สามารถมีครูผู้ดูแลเด็กที่มีจำนวนมากพอ แต่เราจะอาศัยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการที่จะดูแลร่วมกับเรา ”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ เป็นเรื่องดีที่ทางผู้บริหารเห็นความสำคัญในการให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเด็ก ทำให้เราสามารถดูแลเด็กได้อย่างทั่วถึง ”

3.1.2 ด้านการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาด้านการพัฒนา

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนมีนโยบาย และมาตรการในการพัฒนาครูปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยการสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้บุคลากรได้ไปอบรมสัมมนา เพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติในการปฏิบัติงานตามนโยบายทั้งรายบุคคล และองค์การอย่างเป็นประจำและสม่ำเสมอ ดังเช่น ผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนไว้ว่า

“ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรผู้สอนได้พัฒนาตนเองสามารถฝึกฝนนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในสิ่งที่ตนถนัด ได้จัดกิจกรรมเพื่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก มีการจัดให้บริการข้อมูลสารสนเทศแก่บุคลากร และมอบหมายหน้าที่แก่บุคลากรอย่างเหมาะสมตามความรู้ความสามารถและความถนัด เน้นการทำงานเป็นทีม มีการปฐมนิเทศชี้แจงหน้าที่ความรับผิดชอบ และนิเทศ กำกับ ติดตาม ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ”

3.1.3 ด้านการสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย

ด้านการสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย พบว่า ทุกโรงเรียนได้มีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายการศึกษา เช่น เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน เครือข่ายสถานศึกษา มีกิจกรรมเพื่อการหาแนวทางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงทิศทางการศึกษาทั้งระบบ พร้อมด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีการระดมแหล่งทรัพยากรจากแหล่งบุคคล หน่วยงาน องค์กร ท้องถิ่น มาสนับสนุนจัดการศึกษา การจัดหารายได้และผลประโยชน์ของโรงเรียน เช่น การจัดให้มีผ้าป่าการศึกษา ร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อหารายได้ในการปรับปรุงอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสำหรับนักเรียน การให้ทุนการศึกษา และวัสดุอุปกรณ์ การกีฬา หรือ วัสดุอุปกรณ์อื่นๆ เพื่อการจัดการศึกษา ดังเช่น ผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนไว้ว่า

“โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายศิษย์เก่า เครือข่ายผู้ปกครอง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน เพราะพวกเขามีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ และยังมีความรู้สึกว่าได้สร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียนที่เขาได้เรียนมา หรือโรงเรียนที่ลูกของเขาเรียน”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“กิจกรรมบางกิจกรรมที่เราไม่มีงบประมาณ เครือข่ายผู้ปกครอง หรือ เครือข่ายศิษย์เก่าจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลืออย่างเช่นสื่อการสอนบางอย่าง เพราะผู้ปกครองต้องการให้ลูกได้มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กได้ดี”

3.1.4 ด้านการจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ

ด้านการจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ พบว่า ทุกโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษา มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการและขวัญกำลังใจครูผู้สอนเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อหน้าที่การงานของตน มีสุขภาพจิตและกายที่ดี ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อเด็ก มีความตั้งใจที่จะสอน อบรมดูแลเด็ก และทำงานในหน้าที่นั้นได้นานขึ้น โดยการให้คำปรึกษา การจัดประชุมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้สอนอย่างไม่เป็นทางการ การมอบทุนเพื่อส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรม การจัดสวัสดิการอาหารกลางวัน โดยให้ครูรับประทานร่วมกับเด็ก ตลอดจนการยกย่อง ชมเชย และเผยแพร่ผลงานดีเด่นของครู เพื่อเป็นเกียรติประวัติต่อไป นอกจากนี้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการและขวัญกำลังใจครูผู้สอนเด็กปฐมวัยโดยการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพเพื่อการทำงานที่บรรลุเป้าหมาย ของโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น การอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน การสร้างสื่อนวัตกรรม และการปฏิบัติงานจริง เพื่อการบริหารงานของโรงเรียน เช่น การจัดระบบงานธุรการ เพื่อให้สภาพทางจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของบุคลากรครูระดับปฐมวัยที่มีต่องานที่ทำ อันจะส่งผลสะท้อนถึงความสำเร็จของการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร ประกอบด้วย ด้านความเพียงพอของรายได้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน เด็กปฐมวัย ด้านโอกาสความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานและด้านสภาพการปฏิบัติงาน ดังเช่นผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของโรงเรียนให้เกิดความคล่องตัว และได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ”

3.1.5 ด้านการติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

ด้านการติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน พบว่า ทุกโรงเรียนได้จัดให้มีระบบการนิเทศภายใน โดยผู้บริหารเป็นผู้นิเทศอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ในการวางแผนและดำเนินการนิเทศภายใน และพัฒนาระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารโรงเรียนบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ด้านการจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ ผู้บริหารโรงเรียนเองควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการและขวัญกำลังใจครูผู้สอนเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจหน้าที่การงานของตน มีสุขภาพจิตและกายที่ดี ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดีกับเด็ก ตั้งใจที่จะสอน และทำหน้าที่นั้นได้นานขึ้น เช่น การให้คำปรึกษา การจัดประชุมกลุ่ม การสนับสนุนทุนส่งเสริมการอบรม การจัดสวัสดิการอาหารกลางวัน ตลอดจนการยกย่องชมเชยให้กำลังใจในผลการปฏิบัติงาน”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ด้านการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก ครู 1 คน ต่อเด็ก 15 คน เพราะถ้าเด็กและครูมีอัตราส่วนที่ไม่เหมาะสมจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครู 1 คน ไม่สามารถดูแลเด็กปฐมวัยได้เป็นจำนวนมาก มีการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา โดยการส่งไปอบรมตามโครงการต่าง ๆ เพื่อนำความรู้กลับมาใช้กับการสอนในสถานศึกษา และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาพัฒนาเด็กในชั้นเรียนของตนเอง และเป็นการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนที่มีเครือข่ายกลุ่ม ส่งผลให้บุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัยมีโอกาสพบปะและพูดคุย ปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ”

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย พบว่า

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมากในด้านการบริหารงานบุคคล นั้น โรงเรียนมีการจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม มีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมเพื่อการสร้างสื่อการเรียนการสอน ได้ให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่นการปรับปรุงภูมิทัศน์ การระดมทุนเพื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น นอกจากนี้ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความเข้มแข็งมีไหวพริบและความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน และโรงเรียนยังได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

รายละเอียดแสดง ดังตารางที่ 14 -15

ตารางที่ 14 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม	115	99.14	1	0.86
2	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมเพื่อการสร้างสื่อการเรียนการสอน	90	77.59	26	22.41
3	โรงเรียนได้ให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ การระดมทุนเมื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น	95	81.90	21	18.10
4	ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน	115	99.14	1	0.86
5	โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป	105	90.52	11	9.48

จากตารางที่ 14 แสดงว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่าบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 คือ การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสมและข้อ 4 คือ ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน

คิดเป็นร้อยละ 99.14 ($f=115$) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรม เพื่อการสร้างสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 77.59 ($f=90$)

ตารางที่ 15 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมากด้านการบริหารงานบุคคล

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม	254	99.22	2	0.77
2	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมเพื่อการสร้างสื่อการเรียนการสอน	234	91.25	22	8.74
3	โรงเรียนได้ให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น การปรับปรุงภูมิทัศน์ การระดมทุนเมื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น	230	89.97	26	10.02
4	ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน	250	97.68	6	2.31
5	โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป	197	77.12	59	22.87

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยเห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 คือ การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 99.22 ($f=254$) และข้อ 4 ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความยิ้มแย้มแจ่มใสและมีความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน 97.68 ($f=250$) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 คือ โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป คิดเป็นร้อยละ 77.12 ($f=197$)

ซึ่งจากข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สรุปได้ว่า จุดเด่นของการบริหารงานบุคคล คือ การบริหารงานบุคคล มีระบบการคัดเลือกครูที่มีประสิทธิภาพได้ครูที่ดี มีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ ส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อ ฝึกอบรม ศึกษานและทัศนศึกษาเป็นประจำ มีการบำรุงขวัญที่ดี ให้ครูมีความพอใจในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์การทำงาน เพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม ส่งเสริมให้ครูมีความรู้เรื่องเทคโนโลยีและสามารถนำใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

4. การบริหารงานทั่วไป

การบริหารทั่วไป เป็นการดำเนินงานตามภารกิจของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เกี่ยวกับการบริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานและอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานระดับปฐมวัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีคุณภาพ การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล การจัดหาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมรวมถึงการประชาสัมพันธ์และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ได้ผล ดังนี้

4.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า

4.1.1 ด้านการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

ด้านการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปในระบบคอมพิวเตอร์อย่างเป็นปัจจุบัน จัดทำเป็นรูปเล่ม และเปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารมีการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานดังกล่าว ผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ครบถ้วนและเป็นระบบ มีการนำข้อมูลที่ได้นำมาใช้วางแผนปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา”

4.1.2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคลและบริหารทั่วไป

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานแต่ละฝ่าย และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน พัฒนาแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผน แต่ละระดับ และผู้บริหารมีการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานดังกล่าว มีการส่งบุคลากรเข้ารับ การอบรม เพื่อการเพิ่มศักยภาพในด้านต่างๆ ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดขึ้น และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมาร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจ ร่วมในการรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากความร่วมมือในการปฏิบัติงาน โดยเน้นการทำงานเป็นทีม และกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานชัดเจน โดยผู้บริหารมีการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และให้การนิเทศระหว่างกรปฏิบัติงานเป็นระยะ เพื่อเป็นการปรับปรุงการดำเนินงานและการวางแผนในการดำเนินงานต่อไป ดังเช่นผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ โรงเรียนมีการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรวางแผนออกแบบการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายใน ระบบการทำงานและการบริหารงานของสถานศึกษา ดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามโครงสร้างติดตามประเมินผลและปรับปรุงระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพ”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

โรงเรียนได้จัดให้มีการจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาตามโครงสร้างและภารกิจสถานศึกษา วางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในสถานศึกษา ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดและปรับปรุงให้เหมาะสม

4.1.3 ด้านการบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

ด้านการบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า ทุกโรงเรียนได้ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลต่อความปลอดภัย ส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาวะใจ สร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กระดับปฐมวัยได้ โดยโรงเรียนได้มีการจัดบริเวณ อาคารสถานที่ภายในให้มีความสวยงามเป็นระเบียบ ห้องเรียนไม่แออัด มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีการถ่ายเทอากาศ และแสงสว่างภายในห้องเรียนที่เพียงพอ ห้องที่ใช้ประกอบอาหารและห้องรับประทานอาหาร สะอาดเป็นระเบียบและถูกหลักอนามัย มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่เพียงพอ สะอาด และถูกหลักอนามัย มีสนามเด็กเล่นกลางแจ้งที่จัดเป็นระเบียบ สวยงาม และมีความปลอดภัย มีการตกแต่งอาคารสถานที่ และปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามและมีความปลอดภัย ดังเช่นผู้บริหารบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ โรงเรียนมีการพัฒนาอาคารสถานศึกษาและสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะกับการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้สำคัญมาก โดยโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการในเรื่องนี้แต่ฝ่ายเดียว แต่ได้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ”

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยบางท่านได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา อาคารปฐมวัยให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะสามารถมองเห็นสภาพจริงและได้สัมผัสกับธรรมชาติ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น ”

4.1.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ บริการ และความร่วมมือ

ด้านการประชาสัมพันธ์ บริการ และความร่วมมือ พบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และร่วมมือกับผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ในกลุ่มเครือข่ายการศึกษา เช่น เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน เครือข่ายศิษย์เก่าหรือเครือข่ายสถานศึกษา ได้มีกิจกรรมเพื่อการหาแนวทางในการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ร่วมวางแผนกับเครือข่ายสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่ในการพัฒนาระบบนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การจัดการศึกษา พัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ และหาแนวทางในการประสานงานสนับสนุน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้บริหารบางท่าน ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

“ โรงเรียนของเราพยายามที่จะสื่อสารข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไปยังผู้ปกครองในหลายรูปแบบ เพราะการสร้างการรับรู้ดังกล่าวจะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เราได้รับความมือกลับมา การดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กเราต้องให้ทางผู้ปกครองได้รู้ด้วย เขาจะได้มีความรู้สึกสบายใจ และเชื่อใจที่ให้ลูกมาอยู่ในความดูแลของเรา ”

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย พบว่า

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมากในด้านการบริหารงานบุคคล นั้น โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปในระบบคอมพิวเตอร์อย่างเป็นทางการ และเป็นระบบ บุคลากรของโรงเรียนมีความสามัคคี ทำงานเป็นทีม และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการดูแลอาคารสถานที่และ

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาวะใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน และโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ได้รับทราบและเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่เสมอ อีกทั้งโรงเรียนยังมีการจัดตั้งเครือข่ายศิษย์เก่า เครือข่าย ผู้ปกครอง หรือเครือข่ายสถานศึกษา ใดๆใดอย่างหนึ่งเพื่อให้มีกิจกรรมสำหรับการระดมทุนเพื่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน รายละเอียดแสดง ดังตารางที่ 16 -17

ตารางที่ 16 แสดงความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน
ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานทั่วไป

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปในระบบ คอมพิวเตอร์อย่างเป็นปัจจุบันและเป็นระบบ	110	94.83	6	5.17
2	บุคลากรของโรงเรียนมีความสามัคคี ทำงาน เป็นทีม และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าไปมี ส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	97	83.62	19	16.38
3	โรงเรียนมีการดูแลอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียน ได้รับความปลอดภัยส่งผลต่อสุขภาพกาย สุข ภาวะใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน	115	99.14	1	0.86
4	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆของ โรงเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเข้าไปมี ส่วนร่วมอยู่เสมอ	90	77.59	26	22.41
5	โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายศิษย์เก่า เครือข่าย ผู้ปกครอง หรือเครือข่ายสถานศึกษา ใดๆใด อย่างหนึ่งเพื่อให้มีกิจกรรมสำหรับการระดม ทุนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน	95	81.90	21	18.10

จากตารางที่ 16 แสดงว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก ตั้งกักสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 คือ โรงเรียนมีการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาวะใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 99.14 ($f=115$) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 คือ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆของโรงเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่เสมอ คิดเป็นร้อยละ 77.59 ($f=90$)

ตารางที่ 17 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก ด้านการบริหารงานทั่วไป

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปในระบบคอมพิวเตอร์อย่างเป็นปัจจุบันและเป็นระบบ	243	95.11	12	4.88
2	บุคลากรของโรงเรียนมีความสามัคคี ทำงานเป็นทีม และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	214	83.54	42	16.45
3	โรงเรียนมีการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาวะใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน	254	99.22	2	0.77
4	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์งานต่างๆของโรงเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบและเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่เสมอ	237	92.54	19	7.45

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ			
		มี		ไม่มี	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
5	โรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายศิษย์เก่า เครือข่ายผู้ปกครอง หรือเครือข่ายสถานศึกษา ใดๆ อย่างหนึ่งเพื่อให้มีกิจกรรมสำหรับการระดมทุน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	230	89.97	26	10.02

จากตารางที่ 17 แสดงว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่าการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่มากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 คือ โรงเรียนมีการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ และการเรียนรู้ของนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 99.22 ($f=254$) ส่วนข้อที่มีค่าความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ข้อข้อ 2 คือ บุคลากรของโรงเรียนมีความสามัคคี ทำงานเป็นทีม และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.54 ($f=214$)

ซึ่งจากข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สรุปได้ว่า จุดเด่นของการบริหารงานทั่วไปมีหลายด้าน ประกอบด้วย ด้านกิจกรรมนักเรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิต เป็นพิเศษ มีกิจกรรมเสริมสร้างกิริยา มารยาท ที่ดีอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้ใหญ่ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จนเป็นที่ยอมรับของสังคมกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษา

ด้านงานอาคารสถานที่ มีจำนวนอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษามีความสะอาด ร่มรื่นและสวยงาม เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยในการใช้อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ มีการรักษาซ่อมบำรุงอุปกรณ์เครื่องเล่นสนาม ห้องเรียน

ด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารและครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการเข้าถึงชุมชนหลายรูปแบบ

จนเป็นที่ยอมรับของชุมชน มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ชุมชนให้การยอมรับในศักยภาพของสถานศึกษาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ดำเนินงานและการประกันคุณภาพการศึกษา มีโครงสร้างการบริหารงานและสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีแผนปฏิบัติการและดำเนินการตามแผน มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน คณะกรรมการสามารถกำกับ ติดตาม ดูแลควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบที่ 2 ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 623 คน ใน 13 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนท่าปลาอนุสรณ์ 1 โรงเรียนอนุบาลท่าปลา(ชุมชนร่วมจิตร) โรงเรียนบ้านอมมด โรงเรียนบ้านนาต้นโพธิ์ โรงเรียนชุมชนผาเลือดวิทยาคาร โรงเรียนบ้านซำบ้อ โรงเรียนชุมชนไกรลาศวิทยาคม โรงเรียนบ้านปากปาด โรงเรียนบ้านห้วยหูด โรงเรียนบ้านน้ำแพ โรงเรียนบ้านห้วยครั่ง โรงเรียนอนุบาลบ้านโคก และโรงเรียนบ้านห้วยสูง โดยจำแนกเป็นดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 13 คน
2. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 22 คน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 116 คน
4. ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 472 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 407 คน จำแนกเป็นดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 13 คน (ใช้ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 13 โรงเรียน)
2. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 22 คน (ใช้ครูผู้สอนระดับปฐมวัยทั้งหมด)
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 116 คน (ใช้กรรมการสถานศึกษาทั้งหมด แต่ไม่รวมถึงผู้บริหาร โรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้แทนครูที่สอนระดับปฐมวัย)
4. ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 256 คน ซึ่งคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเชซีและมอร์แกน จากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 472 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วนของประชากร แล้วดำเนินการสุ่มผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยการจับฉลากรายชื่อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งใช้กรณีวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากข้อคำถามปลายเปิด ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำผลการสัมภาษณ์มารวบรวมประมวลเนื้อหาแล้วจัดเรียงลำดับแยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป
2. ข้อมูลจากการสอบถามใช้สถิติร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัย และแบบสอบถาม สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามแสดงถึงการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ซึ่งข้อมูลที่ได้มีความสำคัญต่อการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน ดังจะแสดงในขอบข่ายการบริหารงาน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารวิชาการ

โรงเรียนได้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และพัฒนาเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยจัดประชุมร่วมกับผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อนำหลักสูตรมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและสอบถามความต้องการของชุมชนในความต้องการด้านการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาจากความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชนมาพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยเน้นการจัดประสบการณ์โดยคำนึงถึงตัวเด็กและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยมีการจัดทำทะเบียนข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล ดำเนินการคัดกรอง ส่งเสริม ช่วยเหลือ จัดการเรียนรู้ และเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย สร้างเครือข่ายผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ตลอดจนให้ความรู้กับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาเด็กตามหลักการจัดการศึกษา มีการประเมินพัฒนาการและการเจริญเติบโตของเด็กอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เด็กปฐมวัยในสถานศึกษามีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้สอบถามปัญหาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และร่วมแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ติดตามประเมินผลทั้งการเตรียมการจัดหลักสูตรและการดำเนินการจัดหลักสูตร และมีการส่งเสริม ให้ครูได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยครูดำเนินการวิเคราะห์นักเรียนรายบุคคล นำผลการวิเคราะห์ มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำวิจัยในชั้นเรียนและสร้างนวัตกรรมในการจัดการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน มีการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการโดยการนำเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ และจัดนิทรรศการแสดงผลงานครูและนักเรียนเมื่อสิ้นปีการศึกษา

และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่า โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 2 มีการบริหารงานด้านการบริหารวิชาการที่เด่นชัดคือมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เห็นว่าโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอุดรดิตต์ เขต 2 มีการบริหารงานด้านการบริหารวิชาการที่เด่นชัดคือ มีการจัดประชุมร่วมกับคนในชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษา

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

โรงเรียนมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของการศึกษาปฐมวัย โดยการจัดประชุมเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูและบุคลากร ได้มีส่วนร่วมวิเคราะห์สถานศึกษาว่ามีจุดเด่น จุดด้อยที่ควรปรับปรุงในด้านใด จัดลำดับความสำคัญของภารกิจที่ต้องดำเนินงาน ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ เป้าหมาย และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ เป้าหมายการดำเนินงาน และสอดคล้องกับนโยบายเขตพื้นที่การศึกษา การดำเนินงานแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อการตรวจสอบติดตาม การใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน และรายงานต่อผู้บริหารทราบ มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุเพื่อการจัดทำบัญชีพัสดุและสินทรัพย์การเบิกจ่ายงบประมาณการจัดทำบัญชีการเงิน การจัดหา ควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุและสินทรัพย์ของโรงเรียนชัดเจน โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องมีการสรุป และรายงานผลการดำเนินงานให้หัวหน้าฝ่ายและผู้บริหารทราบเป็นระยะ

และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอุดรดิตต์ เขต 2 มีการบริหารงานด้านงบประมาณที่เด่นชัดคือ การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็กอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครูผู้สอนได้ดูแลเด็กอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยครูผู้สอน 1 คน ต่อ 15 คน บางโรงเรียนมีจำนวนเด็กมาก ได้มีการนำระบบอาสาสมัคร เช่นพ่อแม่ ผู้ปกครอง มาเป็นที่เลี้ยงเสริมกำลังอัตราส่วนระหว่างครูผู้สอนกับเด็ก เพื่อเอื้อประโยชน์กับเด็ก มีการจัดครูผู้สอนปฐมวัยตรงตามวุฒิการศึกษา ความรู้ความสามารถ และความถนัด มีการส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัย โดยสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้บุคลากรได้ไปอบรม สัมมนาเพื่อการพัฒนาความรู้

ทักษะ เจตคติในการปฏิบัติงานตามนโยบายทั้งรายบุคคลและองค์การอย่างเป็นประจำและสม่ำเสมอ มีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายการศึกษา เช่น เครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน เครือข่ายสถานศึกษา และจัดกิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการและขวัญกำลังใจครูผู้สอนเด็กปฐมวัย โดยให้คำปรึกษา สนับสนุนทุนส่งเสริมให้ได้รับการฝึกอบรม จัดสวัสดิการอาหารกลางวัน โดยให้ครูรับประทานอาหารร่วมกับเด็ก ยกย่อง ชมเชย และเผยแพร่ผลงานดีเด่น ของครูเพื่อเป็นเกียรติประวัติ มีการติดตามการปฏิบัติงานครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการนิเทศภายในโดยผู้บริหารอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการนิเทศภายใน และพัฒนาระบบการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคลที่เด่นชัดคือ การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม และข้อ 4 คือ ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความเข้มแข็งแ่มใสและมีความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน

4. ด้านการบริหารทั่วไป

โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปในระบบคอมพิวเตอร์อย่างเป็นปัจจุบัน จัดทำเป็นรูปเล่ม และเปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป โดยจัดทำแผนปฏิบัติงานแต่ละฝ่าย และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน พัฒนาแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนแต่ละระดับ และผู้บริหารมีการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานดังกล่าว มีการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อการเพิ่มศักยภาพในด้านต่างๆ ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดขึ้น และผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมาร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมตัดสินใจ ร่วมในการรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากความร่วมมือในการปฏิบัติงาน โดยเน้นการทำงานเป็นทีม และกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานชัดเจน โดยผู้บริหารมีการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และให้การนิเทศระหว่างการปฏิบัติงานเป็นระยะ เพื่อเป็นการปรับปรุงการดำเนินงานและการวางแผนในการดำเนินงานต่อไป อีกทั้งผู้บริหารยังให้ความสำคัญในการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลต่อความปลอดภัย ส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ สร้างการเรียนรู้

ให้กับเด็กระดับปฐมวัยได้ โดยโรงเรียนได้มีการจัดบริเวณ อาคารสถานที่ภายในให้มีความสวยงาม เป็นระเบียบ ห้องเรียนไม่แออัด มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีการถ่ายเทอากาศและแสงสว่าง ภายในห้องเรียนที่เพียงพอ ห้องที่ใช้ประกอบอาหาร และห้องรับประทานอาหาร สะอาดเป็น ระเบียบและถูกหลักอนามัย มีห้องน้ำ ห้องส้วมที่เพียงพอ สะอาดและถูกหลักอนามัย มีสนามเด็ก เล่นกลางแจ้ง ที่จัดเป็นระเบียบ สวยงาม และมีความปลอดภัย มีการตกแต่งอาคารสถานที่และ ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามและมีความปลอดภัย มีการประชาสัมพันธ์ บริการ และให้ความ ร่วมมือกับชุมชน โดยการประชุมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา แจ้งความความก้าวหน้า เกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ ให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรต่างๆแก่ชุมชน ในโอกาสต่างๆ ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ

และจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีการ บริหารงานด้านการบริหารงานทั่วไปที่เด่นชัด คือ มีการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยส่งผลต่อสุขภาพกาย สุขภาวะใจ และการเรียนรู้ของ นักเรียน

อภิปรายผล

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

การบริหารจัดการ โรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน เน้นการจัดประสบการณ์โดยคำนึงถึงตัวเด็กและความแตกต่าง ระหว่างบุคคล บริหารจัดการโดยการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เช่น ห้องสมุด ห้องนั่งเล่น ตามมุมต่างๆ ของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะใหม่ๆให้กับเด็กปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระ หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ สนับสนุนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัยซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กนกขวัญ ประชุมพรรณ .2547 : บทคัดย่อ) พบว่า สภาพการบริหาร หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ทั้ง 7 ด้านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ด้านการ เตรียมการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่ได้มีการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับ ครู ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดวิสัยทัศน์มุ่งเน้นในการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดประชุม

ครูเพื่อวางแผนการใช้หลักสูตร ด้านการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศภายในโดยครูผู้สอนประชุมร่วมกันเพื่อพัฒนาการสอน ด้านการสรุปผลการดำเนินการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนา และด้านการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนำผลการดำเนินงาน ปัญหา ข้อเสนอแนะมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องงานวิจัยของ (ไตรนาถ ศรีจันทร์, 2548) พบว่าการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง และเป็นครูจ้างสอนชั่วคราว คณะกรรมการบริหารหลักสูตรขาด ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา คือ สถานศึกษาคควรจัดครูผู้สอนที่จบการศึกษาในสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ครอบบรม ประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรปฐมวัย และควรประเมินผลการใช้หลักสูตรนิเทศ ติดตามผลและปรับปรุงพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณโรงเรียนมีการเสนอของบประมาณตามความเหมาะสม เพื่อการดำเนินงานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายกลยุทธ์ที่กำหนดไว้และมีการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอ ตั้งงบประมาณ โดยเสนอต่อประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมี การวิเคราะห์ และจัดลำดับความสำคัญของภารกิจที่ต้องดำเนินงานตามแผนงาน ทั้งนี้เพราะว่า การดำเนินงานตามแผนจะส่งผลให้การบริหารงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นตัวแทนของชุมชน โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทำให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือ ได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ เป็นอย่างดี ส่งผลให้โรงเรียน มีการบริหารจัดการด้านงบประมาณที่ประสบความสำเร็จผ่านการประเมินในระดับดีมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อศักดิ์ เพ็ญปัญญา (2548 : 89) ที่ได้วิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาของ โรงเรียนอนุบาลเพชรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านบริหารงบประมาณตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา มีดังนี้ รัฐบาลควรพิจารณาความเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการด้านงบประมาณ หรือการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมให้กับ โรงเรียนที่ไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล นอกจากนั้นภาครัฐควรจัดให้มีการอบรม ศึกษาด้านวิชาการ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าใช้จ่ายในราคาต่ำ และผู้บริหารควร

จัดให้มีเอกสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารบุคคลของโรงเรียนมีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานโดยมอบหมายภาระงานและความรับผิดชอบให้ฝ่ายต่างๆ โดยมีนโยบายและมาตรการในการพัฒนาครูปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ซึ่งมีการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็กอย่างเหมาะสม เพื่อให้ครูผู้สอนได้ดูแลเด็กอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยการให้งบประมาณในการอบรม สัมมนา เพื่อพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ เจตคติในการปฏิบัติงานตามนโยบายทั้งรายบุคคลและองค์กร เพื่อให้โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทิศทางที่ดีทั้งระบบ พร้อมด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย วิริยะคุปต์ (2543 : 67) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน คือ การจัดทำแผนงานบุคลากรของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ด้านการจัดวางบุคลากร คือ จัดทำคำสั่งมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบของครู เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ด้านการบำรุงบุคลากร คือการส่งเสริมบุคลากรให้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิ หรือเข้าประชุมสัมมนาทางวิชาการ ส่วนปัญหาการบริหารงานบุคลากรที่พบในระดับสูงสุดแต่ละด้าน ได้แก่ โรงเรียนไม่ได้รับการบรรจุตำแหน่งครูตามสาขาวิชาเอกตามที่โรงเรียนต้องการ โรงเรียนไม่สามารถจัดครูเข้าสอนได้ตามความรู้ความสามารถ ความถนัดตามสาขาวิชาเอก ขาดสวัสดิการอื่นๆ นอกเหนือจากสวัสดิการที่ทางราชการจัดให้ และขาดแคลนงบประมาณที่จะใช้ในการพัฒนาบุคลากร

4. ด้านการบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปของโรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหาร วิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารบุคคล และบริหารทั่วไปในระบบคอมพิวเตอร์อย่างเป็นปัจจุบัน จัดทำเป็นรูปเล่ม และเปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป โดยจัดทำแผนปฏิบัติงานแต่ละฝ่าย และควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน พัฒนาแผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับแผนแต่ละระดับและให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อการเพิ่มศักยภาพในด้านต่างๆ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ดี มีการจัดไม้ดอกไม้ประดับ เครื่องเล่นกลางแจ้ง

และในร่วมนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม พร้อมด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (มณฑา โจนราช, 2548 : บทคัดย่อ) พบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้ง 6 ด้าน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ และการบูรณาการการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารและครูสอนมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ต่อศักดิ์ เพ็ญปัญญา, 2548 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีเอกสารประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ ทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านบริหารงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ สอดคล้องกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมากในขอบข่ายการบริหารงาน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ด้านการบริหารงบประมาณ โรงเรียนควรมีการออกแบบระบบการเบิกจ่ายและอนุมัติงบประมาณที่สะดวก คล่องตัวและเหมาะสม และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี
3. ด้านการบริหารงานบุคคล โรงเรียนควรมีการจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานโดยมอบหมายภาระงานและความรับผิดชอบให้ฝ่ายต่างๆ โดยมีนโยบายและมาตรการในการพัฒนาครูปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีเครื่องมือการประเมิน ติดตามผลการพัฒนาบุคลากร

ที่หลากหลายวิธี อย่างเป็นระบบและยุติธรรม และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการยกย่อง เชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. การบริหารงานทั่วไป โรงเรียนควรมีการพัฒนาาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย ควรมีระบบติดตาม ประเมินผลการปรับปรุงงานธุรการและการบริหารภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาด้าน โครงสร้าง วัสดุทัศน ทัศนกิจ และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนทุกปี และควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนระดับปฐมวัย

การพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนให้ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก โดยพิจารณาจากขอบข่ายงาน 4 ด้าน ดังข้อมูลข้างต้นแล้ว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน จึงเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนปฐมวัย และผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกันวางแผนและดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกปี โดยนำวิธีการจัดการเรียนที่หลากหลายมาพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. ด้านการพัฒนาครูปฐมวัย ครูผู้สอนปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาและให้ความสำคัญในเรื่องนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย การประเมินผลการพัฒนาเด็กปฐมวัย การวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งได้พัฒนาตนเองในการศึกษาต่อ การเข้าร่วมอบรม สัมมนาทางการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง
3. ด้านการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน เช่น การให้ความรู้ผู้ปกครอง ชุมชน การจัดกิจกรรมในโรงเรียน การบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อร่วมกันพัฒนาให้การเรียนรู้และการดูแลบุตรหลานด้วยความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก
3. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกขวัญ ประชุมพรรณ. (2547). การบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาล จังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กระบี่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา 2540 (อายุ 3-6 ปี). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กระทรวงการคลัง. (2548). รายงานผลการดำเนินงานตามระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (GFMS). กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- _____. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กิติมา ปริดีดิถ. (2532). กระบวนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษร.
- กุลยา ตันตผลาชีวะ. (2542). วารสารการศึกษาปฐมวัย. ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม 2542. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. กรุงเทพฯ : บริษัท เอคิสัน เพรส โปรดักส์ จำกัด.
- กุศล สุนทรธาดา. (2541). สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2548). แนวดำเนินงานศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559). กรุงเทพฯ : บริษัท พรินทวาทกราฟฟิกส์ จำกัด.

- จตุพงษ์ เทศบุตร. (2546). **การศึกษาสภาพปัญหางานธุรการในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสุรินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- จินตนา หมู่ผึ้ง. (2525). **ปฐมวัยศึกษา**. กรุงเทพฯ : พิมพ์อักษรการพิมพ์.
- ฉัตรชัย อรณนันท. (2524). **หลักการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนรินทรวิโรฒ.
- คนัย เทียนพุด. (2541). **การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ต่อศักดิ์ เพ็ญปัญญา. (2548). **การจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมือง จังหวัด เพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(สาขา). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ไตรนาถ ศรีจันทร์. (2548). **การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). เพชรบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. (2540). **วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2539). **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธร สุนทรายุทธ. (2540). **หลักการและทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2539). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2539). **การพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2546). **หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2546). **การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับก่อน ประถมศึกษา อนุบาล 3 ขวบ) เขตการศึกษา 1 – 12**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ผกา แสงสุวรรณ. (2536). **การบริหารและนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนรินทรวิโรฒ.

- พัฒนา ชัยพงศ์. (2530). เอกสารประกอบการสัมมนาสื่อและกิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชัน.
- พิมลมาลย์ พุ่มนิคม. (2542). สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ระดับก่อน
ประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกลุ่มเจ้าพระยา.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ภิญโญ สาธร. (2514). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- มณฑา เทียนขาว. (2547). สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. ถ่ายเอกสาร.
- มณฑา โนมราช. (2548). สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหาร
การศึกษา). กระบี่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2535). เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการ.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยฯ.
- มารยาท กลิ่นจันทร์. (2548). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ระดับปฐมวัยศึกษาโรงเรียน
วัดโพธิ์เกษตร จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- เมธี ปิณฑนานนท์. (2535). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร.
- รุ่ง พูลสวัสดิ์. (ม.ป.ป.). หลักบริหารการศึกษาในโรงเรียน. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รุจิร ภู่อาระ และ จันทราณี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- ลือชัย บุญคุ้ม. (2546). การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต
จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- วศิน ปาลเดชพงศ์. (2539). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนต่อโรงเรียนอนุบาล
เอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลก้องหล้า กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2542). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : วันทิพย์.

- วิชาการ, กรม. (2540). **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา 2540 (อายุ 3 – 6 ปี)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาการ, กรม. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ศศิธร เกิดเนตร์. (2547). **สภาพและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- สงบ ประเสริฐพันธุ์. (2543). **ร่วมกันสร้างสรรค์คุณภาพโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : สุชียะ.
- สมชัย วุฒิปรีชา. (2530). **รายงานผลการฝึกอบรมเตรียมอาจารย์ใหญ่ ปีงบประมาณ 2530**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สมร คำน้อย. (2547). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ระดับปฐมวัยศึกษาจังหวัดอุดรดิษฐ์**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิวรรณ ตันติธรรมาวงศ์. (2533). “การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 11**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรเดช ปานาทกุล. (2525). **การศึกษาไทยสู่ยุคสมัย 2000**. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- สุริยา สุระเสียง. (2547). **สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา). ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลพบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **มาตรฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). **แนวดำเนินงานศูนย์ปฐมวัยต้นแบบ**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิกส์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิกส์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา. (2549). **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2552)**. กรุงเทพฯ : จุดทองจำกัด.
- _____. **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549 - 2552)**. กรุงเทพฯ : จุดทอง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อนุบาล 3 ขวบ) เขตการศึกษา 1 – 12**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- โสภิตอนงค์ บุญช่วย. (2531). **สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). **ปฐมวัย หลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : โอเอส.
- หวน พันธุ์พันธ์. (2528). “การเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน,” **มิตรครู**. 24(15) : 9.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2538). **การวางแผนและระบบแผนงานในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : เอส ดี เพรส.
- _____. (2540). **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : เอส ดี เพรส.
- องค์การ อินทรมพรรย์. (2527). **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา การจัดการเรียนประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชวนทิพย์.
- อำนวยการ แสงสว่าง. (2540). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : อักษรภาพพัฒน์.
- อำภา บุญช่วย. (2537). **การบริหารงานวิชาการโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2527). **หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

- Barth, R. (1990). **Improving School from within : Teachers, Parents and Principals can Make A Difference.** San Francisco : Jossey-Bass Publishers.
- Beach, D.S. (1965). **Personnel : the Management of People at Work.** New York : Macmillan.
- Campbell, Roald F. and Others. (1983). **Introduction to Educational Administration.** 6 th ed. Boston, Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Fayol, Henri. (1949). **General and Industrial Management.** London : Sir Issac Pitman & Sons Ltd.
- Inman- Freitas, Deborah. (1991). **Efficient Financial Management in Rural : Common Problems and Solutions from the Field.** ERIC Clearinghouse on Rural Education WV,ERIC Digest : ED335206.
- Maidment, R.V. (1989). **Staff Enhancement : A Personnel Development Guide for School Administrators.** Resto Va : National Association of Secondary School Principals.
- Nigro, Felix A. (1958). **Public Personal Administration.** New York : McMillan Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ข
ตำแหน่งสื่อราชการ

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐ / ว ๒๓๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายประเสริฐ จันทร์สูง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒” ซึ่งมี อาจารย์ ดร.มานี แสงทริฎ เป็นประธานกรรมการควบคุมการ จัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พิศมัย หาญสมบัติ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โทร. ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๙

โทรสาร ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๙

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐ / ว ๒๓๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางอัญญาณี พาโทน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒” ซึ่งมี อาจารย์ ดร.มานี แสงศิริฤ เป็นประธานกรรมการควบคุมการ จัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พิเศษ หาญสมบัติ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โทร. ๐-๕๕๕๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๙

โทรสาร ๐-๕๕๕๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๙

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐ / ว ๒๓๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายเกียรติขจร ไทยวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ชุด

ด้วย นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๒” ซึ่งมี อาจารย์ ดร.มานี แสงศิริฤ เป็นประธานกรรมการควบคุมการ จัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พิศมัย หาญสมบัติ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โทร. ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๙

โทรสาร ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๙

ที่ ศธ ๐๕๓๕.๑๐/ว๓๔๒

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. แบบสัมภาษณ์ (สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา)	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบสัมภาษณ์ (สำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัย)	จำนวน ๑ ชุด
	๔. แบบสอบถาม (สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา)	จำนวน ๑ ชุด
	๕. แบบสอบถาม (สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย)	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของ
โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๒” ซึ่งมี อาจารย์ ดร.มานี แสงหิรัญ เป็นประธานกรรมการควบคุมการ
จัดทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้
ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในระหว่างวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๔ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕
แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลการวิจัยในการทำ
วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พิสมย์ หาญสมบัติ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

โทร. ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑ - ๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๕

โทรสาร ๐-๕๕๔๑-๖๖๐๑ - ๓๑ ต่อ ๑๖๔๘, ๑๖๔๕

นักศึกษา นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร ๐-๘๑๘๘-๓๘๖๒-๖

ภาคผนวก ค

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

-แบบสัมภาษณ์

-แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

สำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา

เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัย
ระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ –สกุล ของผู้ให้ข้อมูล.....
- ตำแหน่ง..... ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง.....
2. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....
- รวมเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....ชั่วโมง.....นาที
3. สถานที่สัมภาษณ์.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไร จึงทำให้โรงเรียนผ่านการ
ประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก

1. การบริหารงานวิชาการ
 - 1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร
 - 1.4 ด้านการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.5 ด้านการเป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาด้านวิชาการ
 - 1.6 ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ
2. การบริหารงานบุคคล
 - 2.1 ด้านการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก
 - 2.2 ด้านการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
 - 2.3 ด้านการสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย
 - 2.4 ด้านการจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ
 - 2.5 การติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

3. การบริหารงบประมาณ

3.1 ด้านการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ

4. การบริหารงานทั่วไป

4.1 ด้านการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ

4.2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการงานงบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป

4.3 ด้านการบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

4.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ บริการ และความร่วมมือ

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

สำหรับ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

เรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัย
ระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ-สกุล ของผู้ให้ข้อมูล.....
- ตำแหน่ง..... ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง.....
2. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....
รวมเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์.....ชั่วโมง.....นาที
3. สถานที่สัมภาษณ์.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน

1. โรงเรียนของท่านมีแนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างไร จึงทำให้โรงเรียนผ่านการ
ประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก

1. การบริหารงานวิชาการ
 - 1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร
 - 1.4 ด้านการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.5 ด้านการเป็นแหล่งศึกษา วิจัย ทดลอง และพัฒนาด้านวิชาการ
 - 1.6 ด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ
2. การบริหารงานบุคคล
 - 2.1 ด้านการจัดอัตราส่วนระหว่างบุคลากรกับเด็ก
 - 2.2 ด้านการพัฒนาครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
 - 2.3 ด้านการสร้างเครือข่ายการศึกษาปฐมวัย
 - 2.4 ด้านการจัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจ
 - 2.5 การติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

3. การบริหารงบประมาณ
 - 3.1 ด้านการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ
 - 3.2 ด้านการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ
4. การบริหารงานทั่วไป
 - 4.1 ด้านการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านการบริหารงานวิชาการงานงบประมาณ งานบุคคล และบริหารทั่วไป
 - 4.3 ด้านการบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา
 - 4.4 ด้านการประชาสัมพันธ์ บริการ และความร่วมมือ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ให้ได้มาตรฐานต่อไป

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการทราบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัย ระดับดีมาก 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป
2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
 - ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัย ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

21-30ปี

31-40 ปี

41-50ปี

51-60 ปี

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ(ระบุ).....

4. ปัจจุบันดำรงตำแหน่งใด

ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

กรรมการ

5. ประสบการณ์การในการดำรงตำแหน่ง.....ปี

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก
ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2
ปีการศึกษา 2553

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่า สภาพการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในปีการศึกษา
2553 ในแต่ละด้านมีการปฏิบัติหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ดังนี้

มี หมายถึง โรงเรียนมีการปฏิบัติ

ไม่มี หมายถึง โรงเรียนไม่มีการปฏิบัติ

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ	
		มี	ไม่มี
ด้านการบริหารงานวิชาการ			
1	โรงเรียนมีการจัดประชุมร่วมกับคนในชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนด หลักสูตรของสถานศึกษา		
2	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของท้องถิ่น		
3	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียนให้ เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียน		
4	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อ ต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถพัฒนาตนเองได้ควบคู่กับเด็กปกติ		
5	โรงเรียนได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักเรียน		
ด้านการบริหารงบประมาณ			
6	ในแต่ละปีโรงเรียนมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการ จัดการศึกษาระดับปฐมวัย		
7	โรงเรียนมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเพื่อ เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัด การศึกษาระดับปฐมวัย		
8	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นไปอย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชน		

9	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน		
10	โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินการพร้อมการรายงานการใช้จ่าย งบประมาณให้กับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองได้ ทราบ		
ด้านการบริหารงานบุคคล			
11	การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่ เหมาะสม		
12	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การ ให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมเพื่อการสร้างสื่อการเรียน การนอน		
13	โรงเรียนได้ให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ในด้านต่างๆ เช่นการปรับปรุงภูมิทัศน์ การระดมทุนเมื่อการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น		
14	ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความเข้มแข็งมีไหวพริบและความ กระจือรื้อนในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน		
15	โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป		
ด้านการบริหารทั่วไป			
16	การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่ เหมาะสม		
17	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การ ให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมเพื่อการสร้างสื่อการเรียน การนอน		
18	โรงเรียนได้ให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ในด้านต่างๆ เช่นการปรับปรุงภูมิทัศน์ การระดมทุนเมื่อการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น		
19	ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความเข้มแข็งมีไหวพริบและความ กระจือรื้อนในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน		
20	โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป		

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอก
ระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปฐมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 2
ปีการศึกษา 2553 ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดระบุแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนของท่าน

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

.....

.....

.....

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

.....

.....

.....

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

.....

.....

.....

4. ด้านการบริหารทั่วไป

.....

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

.....

.....

.....

(ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับ ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัยระดับดีมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

เพื่อนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ให้ได้มาตรฐานต่อไป

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกระดับปฐมวัย ระดับดีมาก 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป
2. แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
 - ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัย ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นางกิตติยาพร ปิ่นเพชร

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวตามสภาพความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. สภาพปัจจุบัน
 - ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1
 - ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ในปีการศึกษา 2553

คำชี้แจง ขอให้พิจารณาว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ในปีการศึกษา 2553 ในแต่ละด้านมีการปฏิบัติหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ดังนี้

มี หมายถึง โรงเรียนมีการปฏิบัติ

ไม่มี หมายถึง โรงเรียนไม่มีการปฏิบัติ

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ	
		มี	ไม่มี
ด้านการบริหารงานวิชาการ			
1	โรงเรียนมีการจัดประชุมร่วมกับคนในชุมชนเพื่อร่วมกันกำหนดหลักสูตรของสถานศึกษา		
2	โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น		
3	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียน		
4	โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาตนเองได้ควบคู่กับเด็กปกติ		
5	โรงเรียนได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักเรียน		

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ	
		มี	ไม่มี
ด้านการบริหารงบประมาณ			
6	ในแต่ละปีโรงเรียนมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย		
7	โรงเรียนมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย		
8	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นไปอย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของชุมชน		
9	การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน		
10	โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินการพร้อมการรายงานการใช้จ่ายงบประมาณให้กับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองได้ทราบ		
ด้านการบริหารงานบุคคล			
11	การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม		
12	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมเพื่อการสร้างสื่อการเรียน การเรียน		
13	โรงเรียนได้ให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่นการปรับปรุงภูมิทัศน์ การระดมทุนเมื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น		
14	ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความขี้มเข้มแจ่มใสและมีความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน		
15	โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป		

ข้อที่	การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการปฏิบัติ	
		มี	ไม่มี
ด้านการบริหารทั่วไป			
16	การจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับเด็กนักเรียนของโรงเรียนมีจำนวนที่เหมาะสม		
17	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้ศึกษาต่อ การสนับสนุนให้เข้าร่วมอบรมเพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอน		
18	โรงเรียนได้ให้คนในชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่นการปรับปรุงภูมิทัศน์ การระดมทุนเมื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น		
19	ครูของนักเรียนระดับปฐมวัยมีความเข้มแข็งมีไหวพริบและมีความกระตือรือร้นในการที่จะจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนักเรียน		
20	โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป		

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของ โรงเรียนที่ผ่านการประเมินภายนอกในระดับปฐมวัยระดับดีมาก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง โปรดระบุแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนที่บุตรหลานของท่านกำลังศึกษา

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

.....

.....

.....

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

.....

.....

.....

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

.....

.....

.....

4. ด้านการบริหารทั่วไป

.....

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

.....

.....

.....

(ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม)

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	กิตติยาพร ปิ่นเพชร
วัน เดือน ปีเกิด	12 พฤษภาคม 2518
ที่อยู่ปัจจุบัน	8/2 หมู่ที่ 5 ต.บ้านเสี้ยว อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดวังทอง
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสถานศึกษา
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2541	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านบ่อนางชิง จ.สระแก้ว
พ.ศ. 2547	ครู ค.ศ.1 โรงเรียนบ้านร่มเกล้า จ.พิษณุโลก
พ.ศ. 2551	ครู ค.ศ.1 โรงเรียนบ้านบ่อเบี้ย ต.บ่อเบี้ย จ.อุตรดิตถ์
พ.ศ.2552	ครู ค.ศ.2 โรงเรียนบ้านบ่อเบี้ย ต.บ่อเบี้ย อ.บ้านโลก จ.อุตรดิตถ์
พ.ศ.2552	รองผู้อำนวยการ โรงเรียนทองสวัสดิ์วิทยาคาร จ.แม่ฮ่องสอน
พ.ศ.2553	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสุขขันธ์ สพป.อุตรดิตถ์ เขต 2
พ.ศ.2555	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดวังทอง สพป.อุตรดิตถ์ เขต 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ระดับประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านห้วยลึก จังหวัดอุตรดิตถ์
พ.ศ. 2534	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนปากท่าวิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2541	ครุศาสตรบัณฑิต (คบ.) วิชาเอก วิทยาศาสตร์ทั่วไป สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์
พ.ศ.2553	ป.บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ABSTRACT

Thesis title : The Management of Early Childhood Education of Schools with the Best Performance in the External Quality Assurance, Uttaradit Primary Educational Service Area 2

Author : Mrs. Kittiyaporn Pinpech

Degree : Master of Education (Educational Administration)

Thesis advisor and committee :

Assistant Professor Dr. Manee Sanghirun Chairperson

Assistant Professor Dr. Yokkaew Kamonworadetch Committee

This research aimed to study the management of early childhood education of schools with the best performance in the external quality assurance, Uttaradit Primary Educational Service Area 2. The population of 623 people consisted of school administrators, early childhood teachers, basic education committee, and parents of early childhood students. The sample management, early childhood teachers. Education Committee consisted of 151 preschool students and parents. Using simple random sampling of 256 people in each school. The research tools included an interview and a questionnaire. Data were analyzed using frequency and percentage. Classification and content analysis were applied for the data from the interview.

The results were as follows: the academic management: the school developed the curriculum which was in accordance with the community problems and needs; the budget management: budget for early childhood education was planned with the participation of the basic education committee regarding policy and budget allocating and spending; personnel management: there was an administrative structure of workloads and responsibilities with clear policies and measures for early childhood teachers and relevant personnel; general administration: there was an ongoing information technology system for academic management, budget management, personnel management and general management.

Keywords : Early Childhood Management, Office of Primary Educational Area